

KASA ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

**WYPADKI PRZY PRACY
I CHOROBY ZAWODOWE ROLNIKÓW
ORAZ
DZIAŁANIA PREWENCYJNE KRUS
W 2012 ROKU**

Warszawa 2013

Opracowano w Biurze Prewencji i Rehabilitacji
na podstawie rocznych informacji i sprawozdań statystycznych OR
www.krus.gov.pl

Opracowanie techniczne
Wydział Poligrafii KRUS

DTP
Maciej Szewczyk
Igor Zalewski

Zam. nr 155/13

Spis treści

Wstęp	5
I. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe rolników	7
A. Wypadki przy pracy rolniczej	7
1. Wypadki zgłoszone	7
2. Decyzje w sprawie odszkodowań	9
2.1 Wypadki śmiertelne.....	15
2.2 Struktura wypadków	17
B. Choroby zawodowe rolników	21
II. Działania prewencyjne Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	27
1. Formy i kierunki działalności prewencyjnej KRUS	27
2. Analiza przyczyn i okoliczności wypadków i chorób zawodowych	29
3. Dobrowolne, nieodpłatne szkolenie i instruktaż dla ubezpieczonych na temat zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym	53
4. Pozaszkoleniowe formy upowszechniania wiedzy o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej i chorobami zawodowymi oraz zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym.....	61
5. Współdział Kasy w tworzeniu systemu ratownictwa przedmedycznego.....	88
6. Starania KRUS o właściwą produkcję i dystrybucję bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej dla rolników.....	90
7. Finansowanie działań prewencyjnych KRUS	93
Podsumowanie	94

Wstęp

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego obsługuje rolników w sprawach dotyczących obejmowania ubezpieczeniem społecznym, przyznawania i wypłaty świadczeń z ubezpieczenia emerytalno-rentowego oraz wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego. Osobom ubezpieczonym, u których stwierdzono uszczerbek na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy rolniczej lub choroby zawodowej, Kasa wypłaca jednorazowe odszkodowania.

Podczas postępowania powypadkowego zbierane są informacje o warunkach i sposobie wykonywania pracy, okolicznościach, które mogły mieć wpływ na powstanie wypadku, sprawdzany jest stan techniczny maszyn i urządzeń, a następnie identyfikowane i określane przyczyny zdarzenia oraz wydawane zalecenia prewencyjne w celu zmniejszenia ryzyka ponownego zaistnienia wypadku.

Zgodnie z dyspozycją artykułu 63 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (u.s.r.), Kasa dokonuje analizy występujących zagrożeń wypadkowych w gospodarstwach rolnych. W oparciu o nią określane są kierunki działań prewencyjnych i planowane przedsięwzięcia na rzecz zmniejszenia liczby wypadków i chorób zawodowych.

Z danych KRUS wynika, że połowę zgłaszanych zdarzeń stanowią wypadki z grupy „upadek osób”, których przyczyną były: zły stan nawierzchni podwórzy i ciągów komunikacyjnych, nieporządek w obejściu gospodarstwa oraz w pomieszczeniach produkcyjnych, brak odpowiednich przejść i dojazdów, nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych, niestosowanie drabin i podestów podczas pracy na wysokości, brak lub noszenie nieodpowiedniego obuwia roboczego, używanie nieprawidłowo skonstruowanych drabin, brak poręczy przy schodach i barierkach na podestach i otworach zrzutowych, progi w otworach drzwiowych, niezabezpieczone kanały gnojowe.

Od wielu lat Kasa prowadzi działania na rzecz zapobiegania wypadkom przy pracy rolniczej, m.in. ukierunkowane na likwidację zagrożeń powodujących upadki osób. W 2011 roku rozpoczęto liczne przedsięwzięcia pod hasłem „Upadek to nie przypadek”, mające na celu uświadomienie rolnikom potrzeby: dbałości o ład i porządek w miejscu pracy, przestrzegania zasad ochrony zdrowia i życia, konieczności stosowania obuwia i odzieży roboczej oraz ochron pracy, a także dbałości o stan zdrowia.

Publikacja przedstawia informacje o wypadkach i chorobach zawodowych rolników oraz przeprowadzonych w 2012 roku działaniach prewencyjnych Kasy.

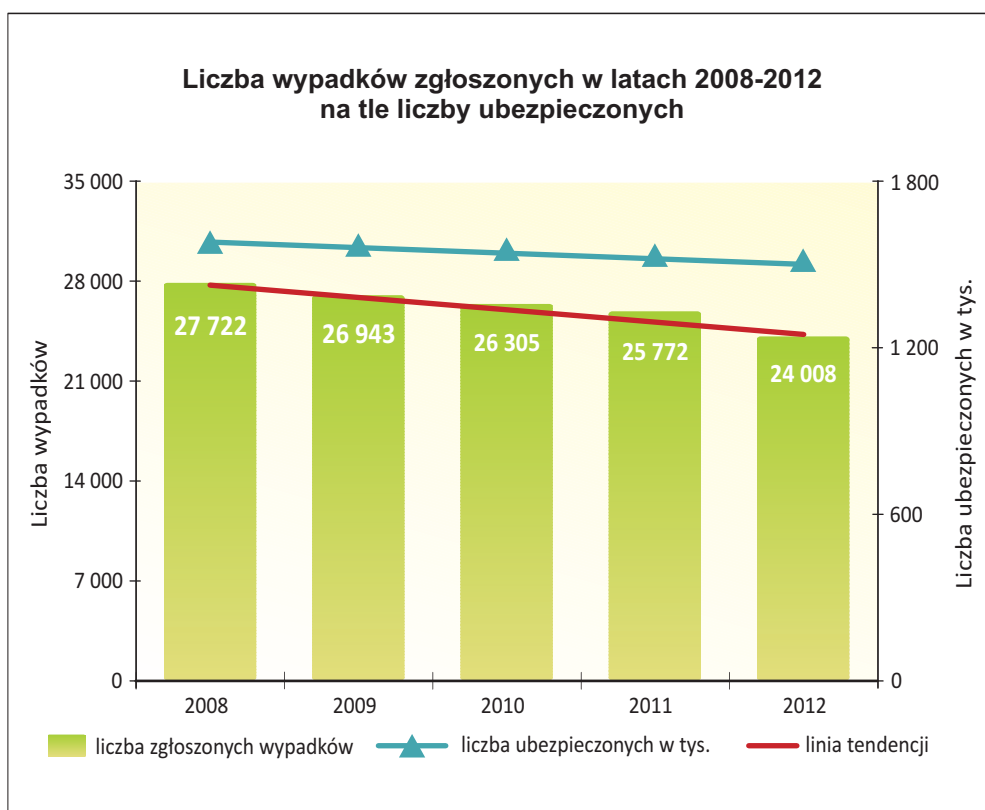
Niniejsze opracowanie zostanie opublikowane na stronie internetowej KRUS www.krus.gov.pl, w zakładce tematycznej-prewencja.

I. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe rolników

A. Wypadki przy pracy rolniczej

1. Wypadki zgłoszone

W 2012 roku do KRUS zgłoszono 24 008 zdarzeń wypadkowych, o 1 764 (6,8%) mniej niż w 2011 roku, przy spadku liczby osób ubezpieczonych o 24 051 (1,6%) z 1 516 308 do 1 492 257.

Liczba zgłoszonych wypadków w latach 2008-2012 według województw

Lp.	Województwo	Rok					Różnica		Udział w %		Udział zgłoszonych wypadków do liczby osób ubezpieczonych w %
		2008	2009	2010	2011	2012	2012 -2011	2012 -2008	2012 /2011	2012 /2008	
1	dolnośląskie (OR Wrocław)	1 084	1 111	1 056	1 066	1 012	-54	-72	94,9	93,4	1,7
2	kujawsko-pomorskie (OR Bydgoszcz)	2 074	2 118	1 820	1 826	1 698	-128	-376	93	81,9	1,9
3	lubelskie (OR Lublin)	3 656	3 377	3 292	3 305	3 003	-302	-653	90,9	82,1	1,7
4	lubuskie (OR Zielona Góra)	256	302	278	291	304	13	48	104,5	118,8	1,6
5	łódzkie (OR Łódź)	2 403	2 302	2 396	2 203	1 922	-281	-481	87,2	80	1,6
6	małopolskie (OR Kraków)	2 348	2 300	2 246	2 150	2 051	-99	-297	95,4	87,4	1,3
7	mazowieckie (OR Warszawa)	3 349	3 358	3 269	3 242	3 064	-178	-285	94,5	91,5	1,5
8	opolskie (OR Opole)	491	512	504	482	413	-69	-78	85,7	84,1	1,1
9	podkarpackie (OR Rzeszów)	1 848	1 861	1 834	1 859	1 734	-125	-114	93,3	93,8	1,7
10	podlaskie (OR Białystok)	2 484	2 335	2 214	2 074	2 037	-37	-447	98,2	82	2,0
11	pomorskie (OR Gdańsk)	822	839	766	826	797	-29	-25	96,5	97	1,6
12	śląskie (OR Częstochowa)	676	623	649	610	552	-58	-124	90,5	81,7	1,2
13	świętokrzyskie (OR Kielce)	1 569	1 338	1 305	1 281	1 159	-122	-410	90,5	73,9	1,4
14	warmińsko-mazurskie (OR Olsztyn)	1 327	1 303	1 292	1 295	1 212	-83	-115	93,6	91,3	2,3
15	wielkopolskie (OR Poznań)	2 891	2 887	2 977	2 899	2 691	-208	-200	92,8	93,1	1,8
16	zachodniopomorskie (OR Koszalin)	444	377	407	363	359	-4	-85	98,9	80,9	1,1
Ogółem:		27 722	26 943	26 305	25 772	24 008	-1 764	-3 714	93,2	86,6	1,6

Powierzchnia i profil produkcji gospodarstw, w których odnotowano zgłoszone wypadki

Większość zdarzeń wypadkowych miała miejsce w gospodarstwach rolnych o powierzchni od 1 do 5 ha fizycznych (27,5%) i od 5 do 10 ha fizycznych (25%), o mieszanym profilu produkcji (63%).

Wielkość powierzchni gospodarstw, w których odnotowano zgłoszone wypadki

Powierzchnia gospodarstwa w ha fizycznych	0,00 - 1,00	1,01 - 5,00	5,01- 10,00	10,01- 15,00	15,01- 20,00	20,01- 30,00	30,01- 40,00	40,01- 50,00	50,01- 100,00	>100	Liczba wypadków ogółem
Liczba gospodarstw, w których odnotowano wypadki	682	6 591	5 995	4 171	2 362	2 205	896	417	515	174	24 008
Udział w procentach	2,8	27,5	25	17,4	9,8	9,2	3,7	1,7	2,1	0,8	100

Profil produkcji gospodarstw, w których zgłoszono wypadki

Profil produkcji	roślinna	zwierzęca	działy specjalne	mieszana	sadownicza	pozostałe profile lub w których nie ustalono	Liczba wypadków ogółem
Liczba gospodarstw, w których odnotowano wypadki	5 686	2 343	263	15 129	300	287	24 008
Udział w procentach	23,68	9,76	1,1	63,02	1,25	1,2	100

2. Decyzje w sprawie odszkodowań

Złożono 24 098 wniosków o jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu bądź śmierci spowodowanej wypadkiem przy pracy rolniczej.

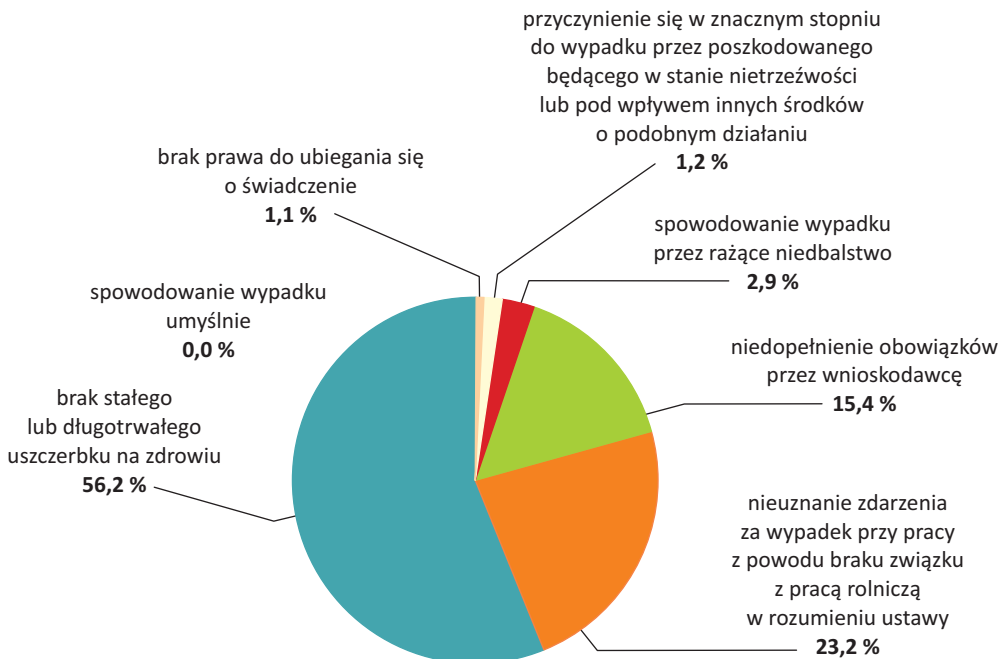
Decyzje podjęto wobec 24 852 wypadków (łącznie z wnioskami nie załatwionymi w 2011 roku i 159 sprawami z odwołań sądowych).

Za wypadki przy pracy rolniczej w rozumieniu ustawy o u.s.r. (bez względu na skutki zdrowotne wypadku) uznano 22 370 zdarzeń, o 274 (1,2%) mniej niż w roku poprzednim.

Wśród podjętych decyzji było:

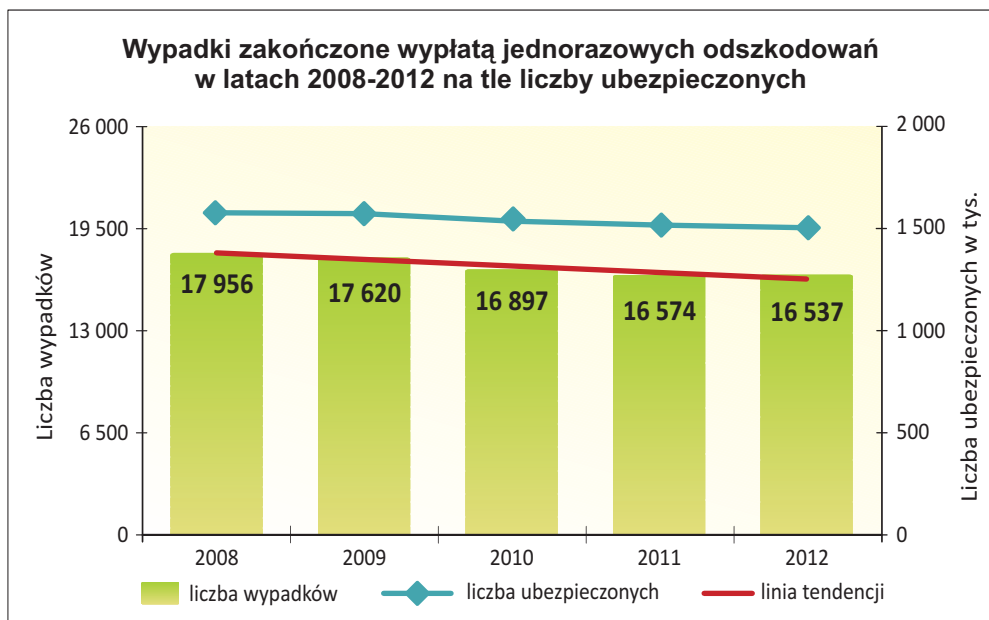
- 16 537 decyzji przyznających jednorazowe odszkodowanie (65,3% decyzji) – w tym 279 na podstawie odwołań,
- 8 362 decyzje odmawiające jednorazowego odszkodowania (33% decyzji),
- 442 umorzenia z powodu rezygnacji z roszczeń (1,7% decyzji).

Decyzje odmowne w 2012 roku

Wypadki powodujące wypłatę jednorazowych odszkodowań, ich terytorialne rozmieszczenie i orzekany uszczerbek na zdrowiu

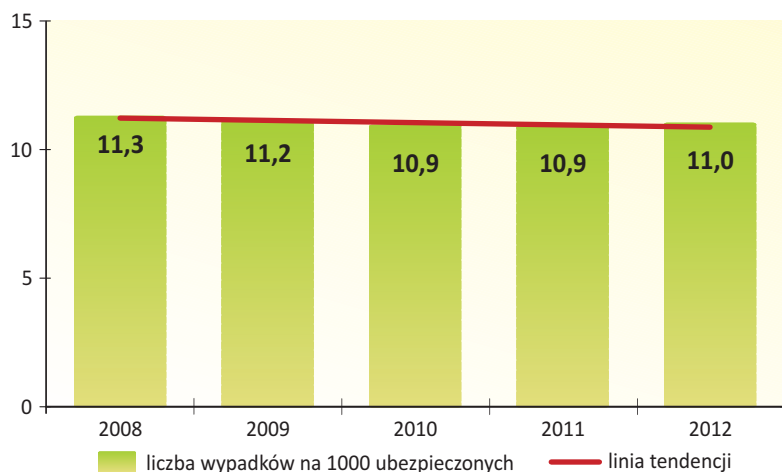
Liczba wypadków zakończonych wypłatą jednorazowych odszkodowań zmniejszyła się o 37 (0,2%) z 16 574 w 2011 roku do 16 537. W porównaniu do 2008 roku spadła o 1 419 (7,9%) wypadków.

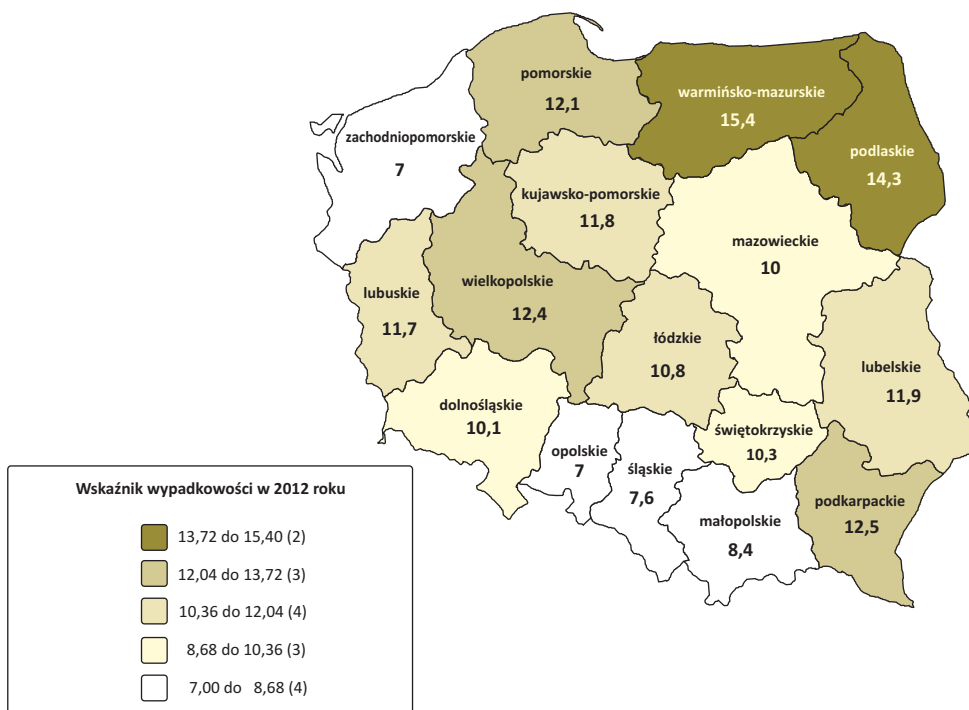
Liczba wypadków zakończonych wydaniem decyzji przyznającej jednorazowe odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu bądź śmierci wskutek wypadku przy pracy rolniczej w województwach, w latach 2008–2012

Lp.	Województwo	Rok					Różnica		Udział w %	
		2008	2009	2010	2011	2012	2012 -2011	2012 -2008	2012 /2011	2012 /2008
1	dolnośląskie (OR Wrocław)	567	700	628	588	599	11	32	101,9	105,6
2	kujawsko-pomorskie (OR Bydgoszcz)	1 252	1 287	1 241	1 090	1 039	-51	-213	95,3	83,0
3	lubelskie (OR Lublin)	2 785	2 424	2 247	2 278	2 161	-117	-624	94,9	77,6
4	lubuskie (OR Zielona Góra)	191	228	193	164	226	62	35	137,8	118,3
5	łódzkie (OR Łódź)	1 505	1 395	1 453	1 457	1 339	-118	-166	91,9	89,0
6	małopolskie (OR Kraków)	1 506	1 356	1 356	1 314	1 343	29	-163	102,2	89,2
7	mazowieckie (OR Warszawa)	2 128	2 180	2 111	2 088	2 115	27	-13	101,3	99,4
8	opolskie (OR Opole)	319	274	252	258	264	6	-55	102,3	82,8
9	podkarpackie (OR Rzeszów)	1 185	1 196	1 235	1 195	1 287	92	102	107,7	108,6
10	podlaskie (OR Białystok)	1 549	1 566	1 459	1 395	1 475	80	-74	105,7	95,2
11	pomorskie (OR Gdańsk)	561	647	576	567	611	44	50	107,8	108,9
12	śląskie (OR Częstochowa)	454	407	371	350	348	-2	-106	99,4	76,7
13	świętokrzyskie (OR Kielce)	877	957	897	883	866	-17	-11	98,1	98,7
14	warmińsko-mazurskie (OR Olsztyn)	881	811	786	796	801	5	-80	100,6	90,9
15	wielkopolskie (OR Poznań)	1 845	1 911	1 874	1 911	1 829	-82	-16	95,7	99,1
16	zachodniopomorskie (OR Koszalin)	351	282	218	240	234	-6	-117	97,5	66,7
	Ogółem:	17 956	17 620	16 897	16 574	16 537	-37	-1 419	99,8	92,1

Wskaźnik wypadkowości w latach 2008-2012
(wg decyzji powodujących wypłatę jednorazowych odszkodowań)

Wskaźnik wypadkowości w 2012 roku
(wg województw)

W 2012 roku wskaźnik wypadkowości (liczba wypadków zakończonych wypłatą jednorazowych odszkodowań na 1 000 ubezpieczonych) w rolnictwie indywidualnym wyniósł 11.

Wskaźnik ten jest niższy od wskaźnika dla pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybołówstwie, który według GUS wyniósł 12,09 (13,01 w 2011 roku). Od 2008 roku wskaźnik wypadkowości w rolnictwie indywidualnym obniżył się o 0,3.

Odnotowano duże zróżnicowanie wskaźnika wypadkowości pomiędzy województwami, **najniższy** był w województwach: opolskim (7,0), zachodniopomorskim (7,0), śląskim (7,6), małopolskim (8,4), a **najwyższy** – w województwach: warmińsko-mazurskim (15,4), podlaskim (14,3), podkarpackim (12,5), wielkopolskim (12,4) i pomorskim (12,1). Zróżnicowanie wskaźnika wypadkowości pomiędzy województwami wynika przede wszystkim z różnic w ukształtowaniu terenu, warunków klimatycznych regionu, specyfiki produkcji rolnej na danym obszarze, sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych.

Wskaźnik wypadkowości w latach 2008-2012

Lp.	Województwo	2008	2009	2010	2011	2012	2012-2011	2012-2008
1	dolnośląskie (OR Wrocław)	8,7	11	10,1	9,7	10,1	0,4	1,4
2	kujawsko-pomorskie (OR Bydgoszcz)	13,3	13,8	13,6	12,2	11,8	-0,4	-1,5
3	lubelskie (OR Lublin)	15	13,1	12,2	12,4	11,9	-0,5	-3,1
4	lubuskie (OR Zielona Góra)	9,2	11,1	9,6	8,4	11,7	3,3	2,5
5	łódzkie (OR Łódź)	11,5	10,7	11,3	11,5	10,8	-0,7	-0,7
6	małopolskie (OR Kraków)	9	8,1	8,3	8,1	8,4	0,3	-0,6
7	mazowieckie (OR Warszawa)	9,4	9,8	9,7	9,7	10,0	0,3	0,6
8	opolskie (OR Opole)	7,5	6,6	6,3	6,7	7,0	0,3	-0,5
9	podkarpackie (OR Rzeszów)	11,3	11,3	11,8	11,5	12,5	1,0	1,2
10	podlaskie (OR Białystok)	13,8	14,2	13,6	13,2	14,3	1,1	0,5
11	pomorskie (OR Gdańsk)	10,6	12,4	11,2	11,1	12,1	1,0	1,5
12	śląskie (OR Częstochowa)	9,2	8,4	7,8	7,5	7,6	0,1	-1,6
13	świętokrzyskie (OR Kielce)	10	11	10,4	10,4	10,3	-0,1	0,3
14	warmińsko-mazurskie (OR Olsztyn)	15,9	14,8	14,6	15	15,4	0,4	-0,5
15	wielkopolskie (OR Poznań)	12	12,5	12,4	12,8	12,4	-0,4	0,4
16	zachodniopomorskie (OR Koszalin)	9,7	7,9	6,3	7	7,0	0,0	-2,7
Ogółem:		11,3	11,2	10,9	10,9	11,0	0,1	-0,3

Wiek i płeć osób poszkodowanych w wypadkach w 2012 roku

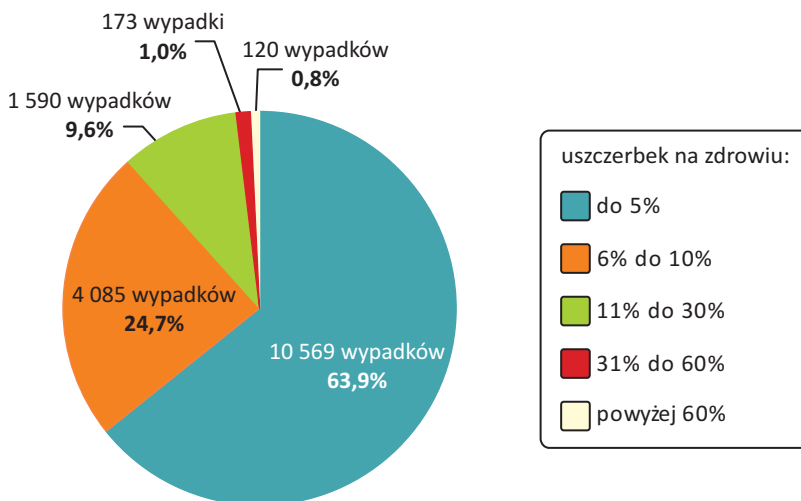
Wyszczególnienie a – liczba poszkodowanych b – udział % w wypadkach ogółem:		Razem	Liczba wypadków w grupach wiekowych							
			<18	18-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 i więcej
kobiety	a	5 021	0	4	262	1 118	1 771	1 773	52	41
	b	30,4	0,0	0,0	1,6	6,7	10,7	10,7	0,3	0,2
mężczyźni	a	11 516	3	34	1 194	2 568	3 577	3 786	314	40
	b	69,6	0,0	0,2	7,2	15,5	21,6	22,8	1,9	0,2

Ponad dwa razy więcej wypadków odnotowano wśród mężczyzn (69,6% poszkodowanych). Poszkodowanymi były głównie osoby w grupach wiekowych: **50-59 lat** (22,8% wszystkich poszkodowanych stanowili mężczyźni, 10,7% kobiety), **40-49 lat** (21,6% mężczyźni, 10,7% kobiety) oraz **30-39 lat** (15,5% mężczyźni, 6,7% kobiety).

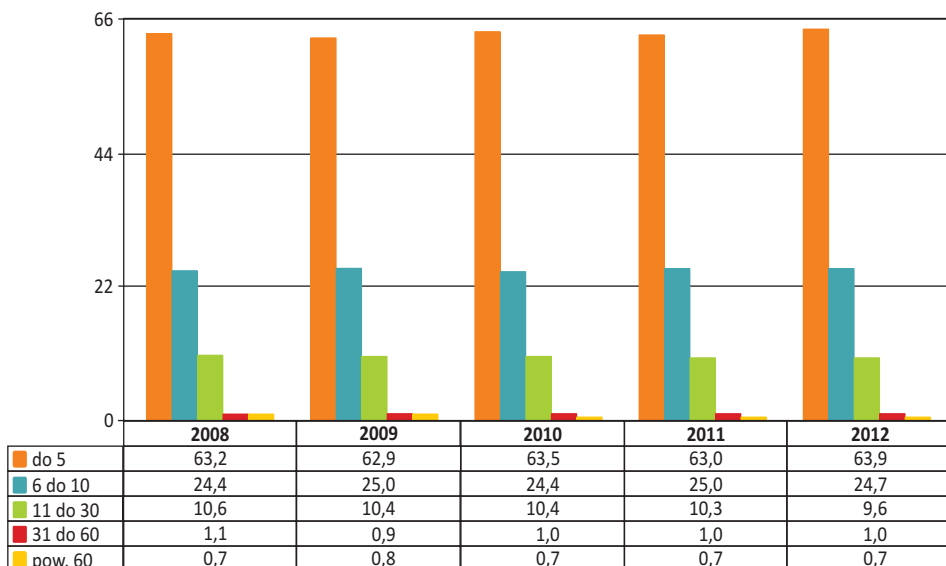
Oceny uszczerbku na zdrowiu dokonano w 21 143 sprawach. W 4 696 przypadkach nie orzeczono uszczerbku na zdrowiu (sprawy te stanowiły ok. 22,2% wypadków kierowanych do orzecznictwa lekarskiego). Większość wypadków zakończonych przyznaniem odszkodowania (63,9%) spowodowało uszczerbki na zdrowiu nie przekraczające 5%. Udział wypadków z uszczerbkiem powyżej 60% od kilku lat utrzymuje się na poziomie (0,7–0,8%).

Niezdolność do samodzielnej egzystencji wskutek wypadku przy pracy rolniczej ustalono u 36 osób (0,2% załatwionych spraw). Najczęściej powodowały ją zdarzenia z grup: „upadek osób” i „uderzenie i przygniecenie przez części ruchome maszyn i urządzeń”.

Struktura wypadków przy pracy rolniczej w 2012 roku według orzeczonego uszczerbku na zdrowiu

Struktura uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy rolniczej w latach 2008-2012

Struktura uszczerbku na zdrowiu w 2012 roku w grupach wypadkowych

Grupa wypadkowa	Udział % uszczerbku w grupie wypadkowej						Liczba poszkodowanych z ustaloną niezdolnością do samodzielnej egzystencji
	do 5%	6-10%	11-20%	21-30%	31-60%	powyżej 60%	
02 upadek osób	58,5	29,6	9,9	1,1	0,6	0,3	15
03 upadek przedmiotów	77,6	14,6	5,4	0,8	0,9	0,7	0
04 zetknięcie się z ostrymi narzędziami ręcznymi i innymi ostrymi przedmiotami	77,4	16,9	4,0	0,7	1,0	0,0	2
05 uderzenie, przygniecenie przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie lub ręcznie	76,6	16,8	3,3	1,8	1,1	0,4	0
06 przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środek transportu w ruchu	43,3	25,2	13,7	2,8	5,8	9,2	2
07 pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	63,5	22,5	8,7	2,5	2,0	0,8	8
08 uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	71,5	21,8	5,3	0,7	0,4	0,3	1
09 pożar, wybuch, działanie sił przyrody	66,1	16,1	11,5	2,7	0,9	2,7	0
10 działanie skrajnych temperatur	71,6	17	6,9	3,4	0,0	1,1	1
11 działanie materiałów szkodliwych	40,0	16,7	20,0	6,7	13,3	3,3	0
12 nagłe zachorowania	41,5	37,8	8,2	2,1	2,6	7,8	3
13 inne zdarzenia	70,5	17,8	7,0	1,4	1,8	1,5	4
Ogółem:	63,9	24,7	8,3	1,3	1	0,8	36

Wskutek wypadków przy pracy rolnicy doznali **ogółem 17 996 urazów, powodujących stałe lub długotrwale uszczerbki na zdrowiu**. Podobnie jak w latach poprzednich, na urazy najbardziej narażone były kończyny górne – 8 903 urazy (49,47%) i kończyny dolne – 6 709 urazów (37,28%).

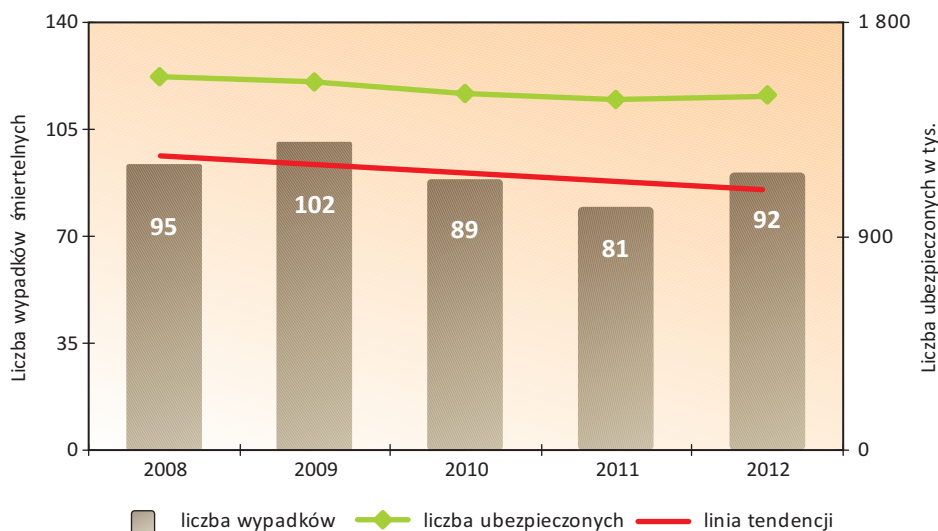
Struktura urazów w 2012 roku

Urazy:		Liczba urazów											liczba ostrych zatruc i ich następstw (87-88)
		głowy i twarzy	narządu wzroku	narządu słuchu	szyi, krtani, tchawicy i przełyku	kiatki piersiowej i ich następstwa	brzucha i ich następstwa	narządów moczowo-płciowych	kregosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	miednicy	kończyny górnej	kończyny dolnej i porażenia, i niedowładny poszczególnych nerwów obwodowych	
liczba	17 996	893	256	34	5	396	73	11	620	95	8 903	6 709	1
w %	100,00	4,95	1,42	0,19	0,03	2,20	0,41	0,06	3,45	0,53	49,47	37,28	0,01

2.1. Wypadki śmiertelne

Wyplacono 92 jednorazowe odszkodowania z tytułu śmierci wskutek wypadku przy pracy rolniczej, o 11 (13,6%) więcej niż w 2011 roku, a o 3 (3,2%) mniej niż w 2008 roku. Wypadki śmiertelne stanowiły 0,56% wszystkich wypadków zakończonych wypłatą świadczeń. Częstotliwość tych wypadków wynosiła 6,1 na 100 000 ubezpieczonych.

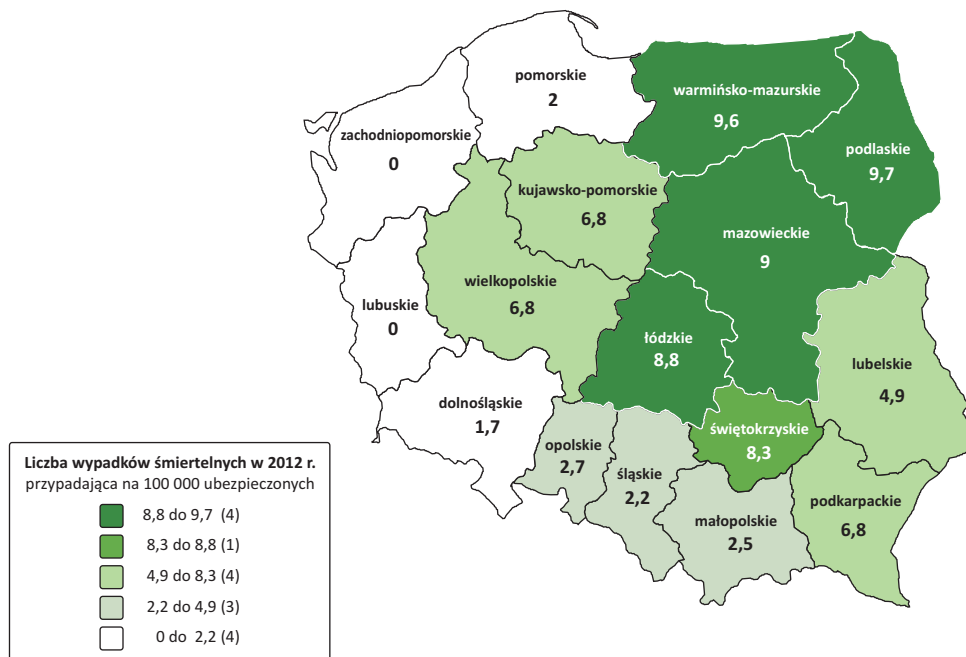
Wypadki śmiertelne zakończone wypłatą jednorazowych odszkodowań w latach 2008-2012 na tle liczby ubezpieczonych

Liczba wypadków śmiertelnych zakończonych przyznaniem jednorazowych odszkodowań w latach 2008-2012, według województw

Lp.	Województwo	2008	2009	2010	2011	2012	2012-2011
1	dolnośląskie (OR Wrocław)	1	1	2	1	1	0
2	kujawsko-pomorskie (OR Bydgoszcz)	4	7	4	6	6	0
3	lubelskie (OR Lublin)	16	15	16	10	9	-1
4	lubuskie (OR Zielona Góra)	0	2	2	1	0	-1
5	łódzkie (OR Łódź)	10	6	9	8	11	3
6	małopolskie (OR Kraków)	5	7	5	8	4	-4
7	mazowieckie (OR Warszawa)	13	17	13	15	19	4
8	opolskie (OR Opole)	2	0	3	2	1	-1
9	podkarpackie (OR Rzeszów)	1	8	1	4	7	3
10	podlaskie (OR Białystok)	9	10	5	10	10	0
11	pomorskie (OR Gdańsk)	0	3	4	1	1	0
12	śląskie (OR Częstochowa)	1	1	1	1	1	0
13	świętokrzyskie (OR Kielce)	8	5	14	0	7	7
14	warmińsko-mazurskie (OR Olsztyn)	4	2	3	3	5	2
15	wielkopolskie (OR Poznań)	16	15	7	7	10	3
16	zachodniopomorskie (OR Koszalin)	5	3	0	4	0	-4
Ogółem:		95	102	89	81	92	11

Częstotliwość wypadków śmiertelnych w 2012 roku (liczba wypadków na 100 000 ubezpieczonych, wg województw)

Odnotowano duże zróżnicowanie pomiędzy województwami w liczbie wypadków śmiertelnych, przypadającej na 100 000 ubezpieczonych (od 0 do 9,7). Najwięcej wypadków śmiertelnych na 100 000 ubezpieczonych przypadało w województwach: podlaskim (9,7), warmińsko-mazurskim (9,6), mazowieckim (9,0), łódzkim (8,8) i świętokrzyskim (8,3). Dużą częstotliwość wypadków śmiertelnych odnotowano w województwach o wysokim wskaźniku wypadkowości, wyjątek stanowiły: pomorskie i dolnośląskie. Nie wypłacono jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadków śmiertelnych w zachodniopomorskim i lubuskim.

Wiek i płeć ofiar wypadków śmiertelnych w 2012 roku

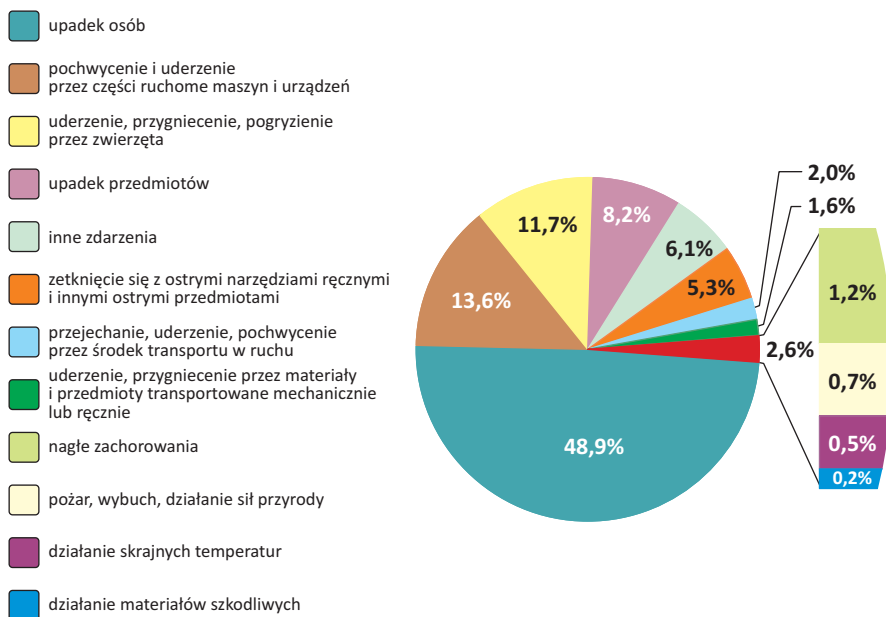
Wyszczególnienie a – liczba poszkodowanych b – udział % w wypadkach ogółem:		Razem	Liczba wypadków w grupach wiekowych							
			<18	18-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 i więcej
kobiety	a	9	0	0	0	1	4	4	0	0
	b	9,8	0,0	0,0	0,0	1,1	4,3	4,3	0,0	0,0
mężczyźni	a	83	0	0	6	15	23	34	5	0
	b	90,2	0,0	0,0	6,5	16,3	25,0	37,0	5,4	0,0

Wypadkom śmiertelnym głównie ulegli mężczyźni (90,2% poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych), w wieku **50-59 lat** (37,0% wszystkich poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych) i **40-49 lat** (25,0%). Wśród ofiar wypadków śmiertelnych było 9 kobiet.

2.2. Struktura wypadków

Struktura grup wypadkowych (wg zdarzeń powodujących urazy) w ostatnich latach nie uległa istotnym zmianom. Prawie 75% wypadków w 2012 roku stanowiły wypadki z trzech grup „upadek osób” – 48,9% oraz „pochwycenia i uderzenia przez ruchome części maszyn” – 13,6% i „uderzenia, przygniecenia i pogryzienia przez zwierzęta” – 11,7%.

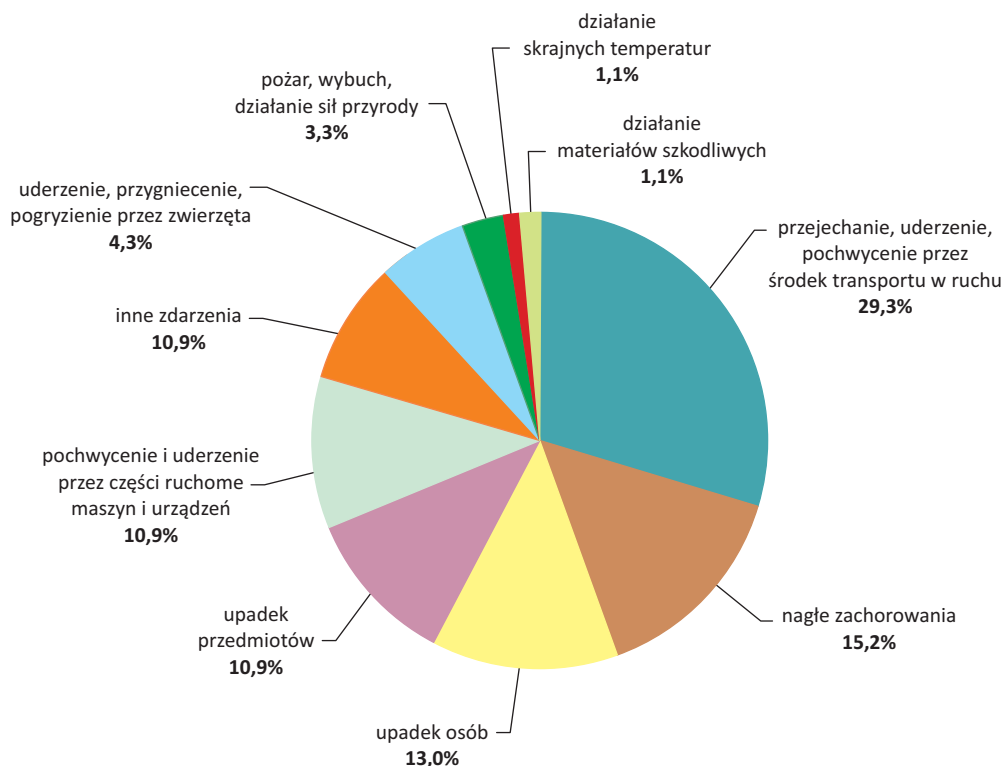
Struktura wypadków w 2012 roku, według grup wypadkowych

Liczba wypadków, w następstwie których wypłacono jednorazowe odszkodowania w latach 2007-2011, według grup zdarzeń

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2012-2011	2012/2011 w %	udział grupy w %
Ogółem, w tym:	17 956	17 620	16 897	16 574	16 537	-37	99,8	100,0
upadek osób (grupa 02)	8 462	8 530	8 569	8 368	8 087	-281	96,6	48,9
upadek przedmiotów (grupa 03)	1 364	1 284	1 173	1 403	1 350	-53	96,2	8,2
zestknięcie się z ostrymi narzędziami ręcznymi i in. ostrymi przedmiotami (grupa 04)	981	964	785	843	873	30	103,6	5,3
uderzenie, przygnięcie przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie lub ręcznie (grupa 05)	422	379	301	213	273	60	128,2	1,6
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środek transportu w ruchu (grupa 06)	402	418	365	339	326	-13	96,2	2,0
pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń (grupa 07)	2 546	2 225	2 173	2 155	2 254	99	104,6	13,6
uderzenie, przygnięcie, pogryzienie przez zwierzęta (grupa 08)	2 502	2 429	2 187	1 926	1 940	14	100,7	11,7
pożar, wybuch, działanie sił przyrody (grupa 09)	64	102	114	101	112	11	110,9	0,7
działanie skrajnych temperatur (grupa 10)	120	120	117	94	88	-6	93,6	0,5
działania materiałów szkodliwych (grupa 11)	29	17	18	29	30	1	103,4	0,2
nagłe zachorowania (grupa 12)	159	156	147	165	193	28	117,0	1,2
inne zdarzenia (grupa 13)	905	996	948	938	1 011	73	107,8	6,1

Struktura wypadków śmiertelnych w 2012 roku, według grupy zdarzeń

Najwięcej wypadków ze skutkiem śmiertelnym było w grupie: „przejechanie, uderzenie i pochwycenie przez środek transportu w ruchu” (27 ofiar, 29,3% wypadków śmiertelnych), stanowiącej jedynie 2,0% ogółu wypadków zakończonych decyzją przyznającą jednorazowe odszkodowanie. Tragicznie zakończyły się głównie wypadki podczas pracy ciągnikami rolniczymi (14 zdarzeń) na terenach pagórkowatych. Nieumiejętne prowadzenie maszyn bądź użytkowanie niesprawnych pojazdów (z uszkodzonym układem kierowniczym lub hamulcowym) powodowało ich wywrotki i przygniecenia osób. Wypadki drogowe (13 zdarzeń) odnotowano w większości podczas jazdy samochodami osobowymi, w celu załatwienia spraw związanych z prowadzeniem gospodarstwa w drodze po zakup części do maszyn i innych środków produkcji oraz do urzędów, banków itp.

Duża liczba zgonów wystąpiła także w grupie: „nagłe zachorowania” – 14 zgonów (15,2% śmiertelnych). Nagłe zatrzymania krążenia miały miejsce podczas obsługi zwierząt (porodów, obrządków) i innych prac, m.in. prześwietlania krzewów, koszenia kosą, zbioru buraków, zwożenia siana.

Wskutek upadków osób zginęło 12 rolników (13% wypadków śmiertelnych), w 9 przypadkach były to upadki z wysokości (ze strychów i poddaszy budynków gospodarskich, drzew, przyczep ze snopkami, zaczepu przyczepy), pozostałe upadki osób miały miejsce na schodach, w budynkach inwentarskich i na podwórzu.

Po 10 wypadków (10,9%) ze skutkiem śmiertelnym odnotowano w grupach: „upadek przedmiotów”, „pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń” i „inne zdarzenia”.

W grupie „upadek przedmiotów” 7 osób zginęło w czasie pozyskiwania drewna, uderzonych przez ścinane drzewa lub ich gałęzie, po 1 osobie po przygnięciu przez bramę garażową, opryskiwacz i zawalony strop magazynu zbożowego. W wyniku pochwylenia przez części ruchome maszyn i urządzeń śmierć poniosło 10 osób, w tym: 4 – podczas obsługi prasy do słomy, 3 – podczas wywożenia obornika, i po 1 – przy obsłudze koparki do ziemniaków, kombajnu zbożowego i piły łańcuchowej.

W grupie „inne zdarzenia” odnotowano 5 porażen prądem w trakcie napraw maszyn i urządzeń, 2 utonięcia, 2 postrzelenia bronią i 1 pobicie.

Do 4 wypadków śmiertelnych doszło wskutek pogryzienia, przygnięcia i uderzenia przez zwierzęta (buhaje, krowę, konia). W grupie „działanie sił przyrody” odnotowano utonięcie podczas powodzi, wybuch pieca c.o. i niewybuchu podczas prac polowych. Jedna osoba uległa śmiertelnemu zatruciu podczas oczyszczania szamba, kolejna zmarła po rozległym oparzeniu olejem podczas przygotowywania posiłku.

Struktura wypadków śmiertelnych w latach 2008-2012

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	Różnica 2012-2011
Ogółem, w tym:	95	102	89	81	92	11
upadek osób (grupa 02)	9	17	9	10	12	2
upadek przedmiotów (grupa 03)	7	11	8	8	10	2
zatknięcie się z ostrymi narzędziami ręcznymi i in. ostrymi przedmiotami (grupa 04)	0	1	0	0	0	0
uderzenie, przygnięcie przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie lub ręcznie (grupa 05)	3	1	0	0	0	0
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środek transportu w ruchu (grupa 06)	40	37	34	26	27	1
pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń (grupa 07)	10	7	9	11	10	-1
uderzenie, przygnięcie, pogryzienie przez zwierzęta (grupa 08)	5	4	3	3	4	1
pożar, wybuch, działanie sił przyrody (grupa 09)	2	5	2	3	3	0
działanie skrajnych temperatur (grupa 10)	0	1	1	0	1	1
działania materiałów szkodliwych (grupa 11)	1	0	2	1	1	0
nagłe zachorowania (grupa 12)	15	11	13	12	14	2
inne zdarzenia (grupa 13)	3	7	8	7	10	3

B. Choroby zawodowe rolników

Do oddziałów regionalnych i placówek terenowych KRUS zgłoszono ogółem 267 wniosków o jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu bądź śmierci wskutek choroby zawodowej. Decyzje podjęto wobec 261 spraw (łącznie z wnioskami pozostałymi z 2011 roku i sprawami z odwołań sądowych).

Odmownie rozpatrzono 83 wnioski, w tym w 28 przypadkach wnioskodawcy nie posiadali uprawnień do świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników, a w 54 przypadkach – z powodu braku uszczerbku na zdrowiu, w 1 przypadku nie dostarczono zaświadczenia o stanie zdrowia (N-14).

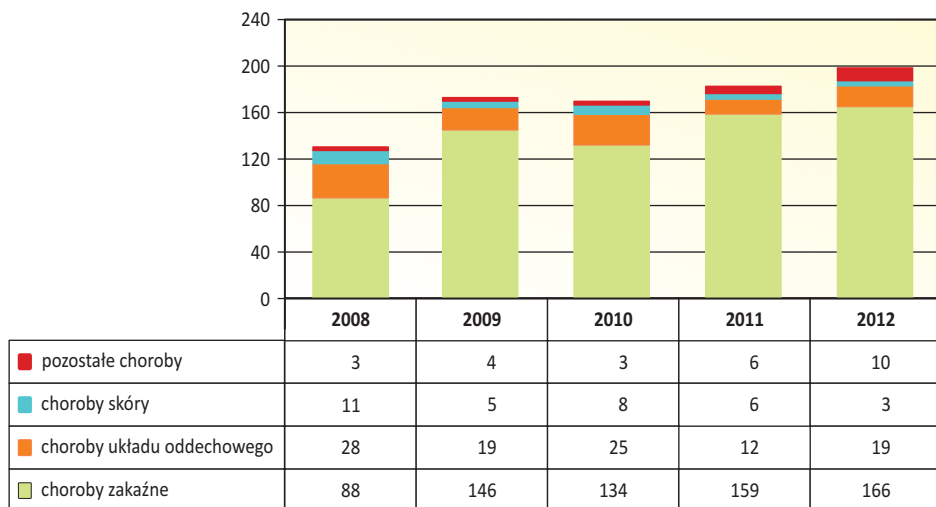
Stwierdzone choroby zawodowe, z tytułu których wydano decyzje odmowne w 2012 roku

Jednostka lub grupa chorobowa	Pozycja w wykazie chorób zawodowych	Liczba odmów			
		ogółem	z powodu		
			nie stwierdzenia uszczerbku na zdrowiu	braku uprawnień	nie dopełnienia obowiązków przez poszkodowanego
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa w tym:	26	78	26	51	1
<i>borelioza</i>		72	20	51	1
<i>odkleszczowe zapalenie mózgu</i>		3	0	3	0
<i>bąblowica wątroby</i>		1	1	0	0
<i>toksokaroza</i>		1	1	0	0
Astma oskrzelowa	6	1	1	0	0
Zewnątrzpochodne zapalenie pęcherzyków płucnych	7	1	1	0	0
Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli	5	1	1	0	0
Alergiczne zapalenie spojówek pochodzenia zawodowego	25	1	1	0	0
Choroby skóry	18	1	1	0	0
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	20	1	1	0	0
Suma:		83	28	54	1

Przyznano 198 jednorazowych odszkodowań z tytułu uszczerbku na zdrowiu, spowodowanego chorobą zawodową, w tym w jednym przypadku z tytułu zgonu wskutek choroby zawodowej.

W porównaniu do 2011 roku wypłacono o 15 (8,2%) odszkodowań więcej.

Liczba chorób zawodowych zakończonych wypłatą jednorazowego odszkodowania w latach 2008-2012

Dominowały choroby zakaźne (166 przypadków), poza tym stwierdzono 19 przypadków chorób układu oddechowego, 3 przypadki chorób skóry, 5 przypadków przewlekłych chorób obwodowego układu nerwowego wywołanych sposobem wykonywania pracy, 4 przypadki przewlekłych chorób układu ruchu wywołanych sposobem wykonywania pracy, 1 przypadek obustronnego trwałego ubytku słuchu. Odnotowano wzrost zachorowań: na choroby zakaźne (o 7), choroby układu oddechowego (o 7), przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy (o 3).

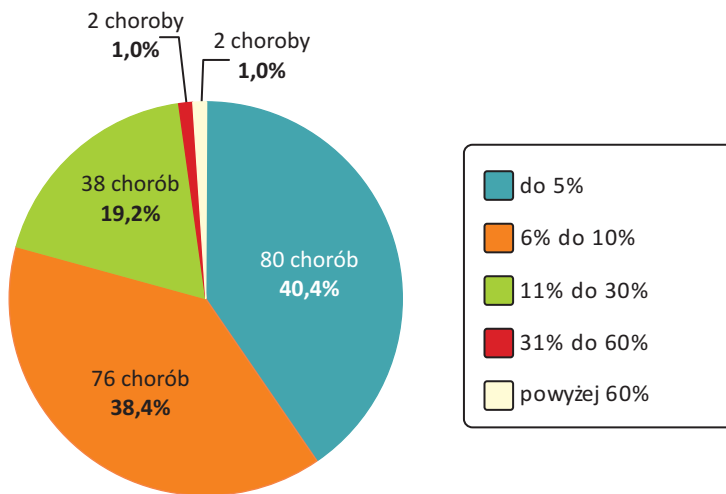
Wzrost liczby wypłaconych jednorazowych odszkodowań z tytułu zakaźnych chorób zawodowych jest efektem ich lepszej rozpoznawalności oraz wzrostu świadomości świadczeniobiorców i lekarzy, co do możliwości uzyskania odszkodowania w przypadku stwierdzenia choroby zawodowej u rolników.

Wiek i płeć osób, u których stwierdzono uszczerbki na zdrowiu wskutek chorób zawodowych w 2012 roku

Wyszczególnienie		Razem	Liczba chorób w grupach wiekowych							
			<18	18-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 i więcej
kobiety	a	94	0	0	2	11	27	53	0	1
	b	47,5	0,0	0,0	1,1	6,0	14,8	29,0	0,0	0,5
mężczyźni	a	104	0	0	1	9	27	63	4	0
	b	52,5	0,0	0,0	0,5	4,9	14,8	34,4	2,2	0,0

Najczęściej chorowały osoby w grupach wiekowych: **50-59 lat** (29% ogółu chorujących stanowiły kobiety, a 34,4% mężczyźni), **40-49 lat** (po 14,8% kobiety i mężczyźni).

Struktura uszczerbku na zdrowiu wskutek chorób zawodowych w 2012 roku

W większości przypadków (ok. 80% spraw) uszczerbek na zdrowiu wskutek chorób zawodowych nie przekroczył 10%. U trzech osób stwierdzono niezdolność do samodzielnej egzystencji.

Struktura uszczerbku na zdrowiu dla chorób/grup chorobowych w 2012 roku

% uszczerbek na zdrowiu	Astma oskrzelowa	Zewnątrzopodowe zapalenie pęcherzyków płucnych	Alergiczny nieżyt nosa	Przedziurawienie przegrody nosowej substancjami żrącymi	Choroby skóry	Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	Obustronny trwały ubytek słuchu	Choroby zakaźne:	borelioza	kleszczowe zapalenie opon mózgowych	Suma
do 5%	0	0	0	0	0	0	2	0	78	74	4	80
6-10%	1	5	3	0	1	3	2	0	61	55	6	76
11-30%	2	6	0	1	2	1	1	1	24	23	1	38
31-60%	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	2
powyżej 61%	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2
Suma	3	12	3	1	3	4	5	1	166	155	11	198

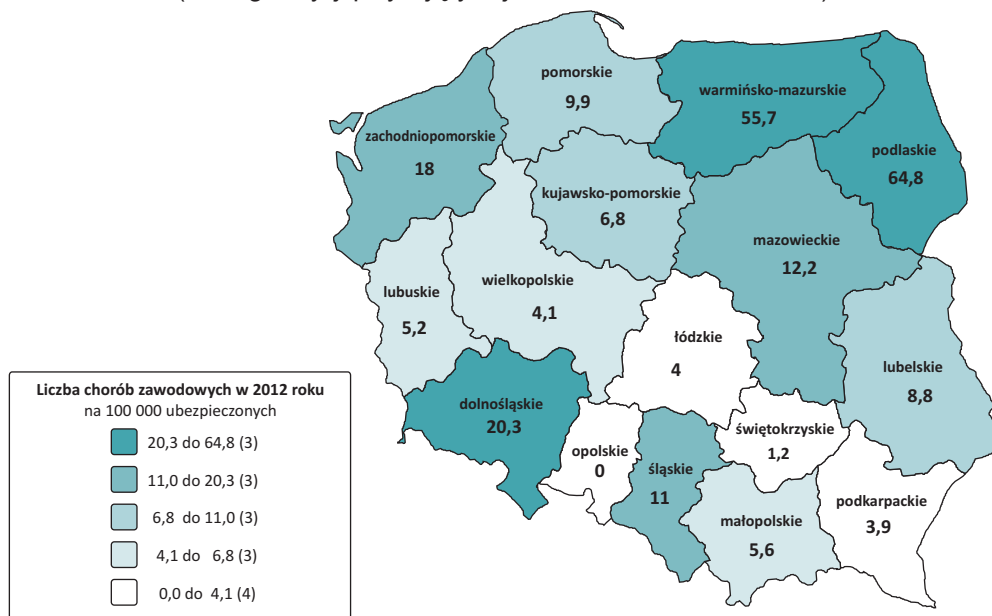
Najwięcej chorób zawodowych rolników, zakończonych przyznaniem jednorazowego odszkodowania, w przeliczeniu na 100 000 ubezpieczonych stwierdzono w województwach: podlaskim (64,8), warmińsko-mazurskim (55,7) i dolnośląskim (20,3).

Wysoka liczba zachorowań na choroby zawodowe wiąże się z występowaniem na niektórych terenach dużych populacji kleszczy, które przenoszą zarazki boreliozy i kleszczowego zapalenia mózgu.

Liczba chorób zawodowych w latach 2008-2012 według województw

Lp.	Województwo	2008	2009	2010	2011	2012	Różnica 2012-2011
1	dolnośląskie	1	8	5	9	12	3
2	kujawsko-pomorskie	5	1	3	9	6	-3
3	lubelskie	33	33	18	11	16	5
4	lubuskie	0	1	3	3	1	-2
5	łódzkie	3	1	0	2	5	3
6	małopolskie	6	3	8	5	9	4
7	mazowieckie	10	9	35	26	26	0
8	opolskie	0	0	2	0	0	0
9	podkarpackie	3	2	1	3	4	1
10	podlaskie	46	61	58	71	67	-4
11	pomorskie	2	5	6	3	5	2
12	śląskie	0	4	0	6	5	-1
13	świętokrzyskie	3	1	1	2	1	-1
14	warmińsko-mazurskie	13	37	19	24	29	5
15	wielkopolskie	4	5	6	1	6	5
16	zachodniopomorskie	1	3	5	8	6	-2
Ogółem:		130	174	170	183	198	15

Liczba chorób zawodowych przypadająca na 100 000 ubezpieczonych w 2012 roku (według decyzji przynajających jednorazowe odszkodowanie)

**Jednostki lub grupy chorobowe, z tytułu których przyznano jednorazowe
odszkodowania w latach 2008-2012**

Lp.	Jednostka lub grupa chorobowa	2008	2009	2010	2011	2012
1	Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa wywołane przez substancje chemiczne	1	0	0	0	0
2	Astma oskrzelowa	15	12	11	7	3
3	Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli	0	0	0	1	0
4	Zewnątrzpochodne zapalenie pęcherzyków płucnych	8	5	8	4	12
5	Alergiczny nieżyt nosa	5	2	6	0	3
6	Choroby skóry	11	5	8	6	3
7	Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	1	0	0	1	4
8	Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	1	2	2	4	5
9	Nowotwór złośliwy	0	0	0	1	0
10	Przedziurawienie przegrody nosowej substancją żrącą	0	0	0	0	1
11	Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego	0	2	1	0	1
12	Choroby zakaźne w tym :	88	146	134	159	166
	a) borelioza	80	132	125	146	155
	b) bruceloza	0	1	0	0	0
	c) kleszczowe zapalenie opon mózgowych,	6	9	7	12	11
	d) promienica jamy ustnej	0	0	0	0	0
	e) bąblowica wątroby	1	2	0	0	0
	f) aspergiloza	0	1	0	0	0
	g) toksoplazmoza oczna	0	1	0	0	0
	h) różycyca	1	0	0	0	0
	i) toksokaroza	0	0	2	1	0
Ogółem :		130	174	170	183	198

II. Działania prewencyjne Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

1. Formy i kierunki działalności prewencyjnej KRUS

Działania Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz zapobiegania wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym rolników, prowadzone od 1993 roku na terenie całego kraju, realizowane są zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. 2008, Nr 50, poz. 291 z późn. zm.).

W art. 63 ustawodawca zobowiązał Kasę do:

- 1) analizowania przyczyn wypadków i chorób zawodowych;
- 2) prowadzenia dobrowolnych nieodpłatnych szkoleń i instruktażu dla ubezpieczonych w zakresie zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym;
- 3) upowszechniania wśród ubezpieczonych wiedzy o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej i chorobami zawodowymi oraz zasad ochrony zdrowia i życia;
- 4) podejmowania starań o właściwą produkcję i dystrybucję bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej dla rolników.

Prezes Kasy, w porozumieniu z Radą Rolników i ministrami właściwymi do spraw: zabezpieczenia społecznego, rozwoju wsi oraz zdrowia określił w 1995 roku *Zasady ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym*, będące zaleceniami dotyczącymi wyposażenia gospodarstwa, zabezpieczenia osób pracujących oraz sposobu wykonywania czynności związanych z działalnością rolniczą. *Zasady ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym* zostały w 2008 roku uaktualnione i dostosowane do obowiązujących w krajach Unii Europejskiej unormowań prawnych i dobrych praktyk rolniczych.

Na podstawie art. 56 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników Prezes KRUS może dochodzić od dostawców wyrobów i usług dla rolnictwa, których wadliwość była wyłączną lub główną przyczyną wypadków przy pracy rolniczej albo choroby zawodowej, zwrotu wypłaconych świadczeń z tytułu ubezpieczenia poszkodowanym rolnikom. W oparciu o analizę przyczyn i okoliczności zgłoszonych wypadków oraz chorób zawodowych, Prezes KRUS określił kierunki działalności prewencyjnej Kasy. Są to:

- oddziaływanie na zmniejszenie liczby wypadków powodujących upadki osób, pochwycenia przez ruchome części maszyn, w tym wypadków przy pozyskiwaniu i gospodarczej obróbce drewna;
- dostosowywanie działań zapobiegawczych do występującej w danym rejonie produkcji rolniczej i związanych z nią zagrożeń wypadkowych oraz chorób zawodowych;

- popularyzowanie wśród dzieci i młodzieży oraz ich rodziców wykazu prac szczególnie niebezpiecznych, których nie powinny wykonywać dzieci do lat 15., oraz zwracanie uwagi na zagrożenia występujące w środowisku wiejskim;
- promowanie wśród rolników bezpiecznych wyrobów i ochron osobistych, których stosowanie zmniejsza lub likwiduje zagrożenia wypadkowe;
- oddziaływanie na społeczeństwo wiejskie w zakresie dbałości o bezpieczeństwo pracy rolniczej oraz poprawę warunków pracy i estetykę w obejściach gospodarskich poprzez prowadzenie konkursów na bezpieczne gospodarstwo rolne;
- prowadzenie szkoleń połączonych z pokazami, podczas których rolnicy mogą się zapoznać z zasadami działania i prawidłowej eksploatacji maszyn oraz ich praktycznym posługiwaniem się;
- inspirowanie służb ratowniczych i innych powołanych do tego osób do prowadzenia praktycznej nauki udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej dla rolników i ich dzieci;
- współpraca z instytucjami i organizacjami, a także społecznością wiejską na rzecz zapobiegania wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym.

Ponadto wszystkie jednostki organizacyjne Kasy zostały zobowiązane do:

- planowania działań (tworzenia rocznego planu działań prewencyjnych dla OR) w oparciu o analizę przyczyn wypadków, stan bezpieczeństwa gospodarstw w województwie i ocenę skuteczności dotychczasowych działań;
- prowadzenia działań, które będą wpływały na zwiększenie świadomości rolników w zakresie stosowania zasad bezpiecznej pracy w gospodarstwie rolnym;
- systematycznego nadzoru nad prawidłowością określania przyczyn i okoliczności wypadków zgłoszonych do jednostek organizacyjnych KRUS, doboru skutecznych form prewencji, adekwatnych do występujących zagrożeń i włączających do prowadzonych działań jak największą liczbę mieszkańców wsi;
- zintensyfikowania działań wpływających na likwidację przyczyn wypadków z grup najliczniej występujących zdarzeń, w wyniku których będą usuwane bezpośrednie zagrożenia wypadkowe oraz ulegnie poprawie bezpieczeństwo pracy rolnika;
- analizowania efektywności prowadzonych działań prewencyjnych na rzecz zmniejszenia liczby wypadków z grupy *upadek osób*;
- prowadzenia działań szkoleniowych z uwzględnieniem różnych technik prezentacji, doskonalenie przez pracowników posiadanych umiejętności przekazywania wiedzy;
- przekazywania laureatom konkursów nagród, które będą przyczyniały się do zwiększania bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach rolnych i promowania bezpiecznych wyrobów stosowanych w rolnictwie;
- łączenia różnych form działań podczas imprez rolniczych dla rolników, a także ich dzieci.

2. Analiza przyczyn i okoliczności wypadków i chorób zawodowych rolników

Analiza przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy rolniczej oraz chorób zawodowych rolników prowadzona jest w celu rozpoznania występujących zagrożeń wypadkowych w gospodarstwach rolnych.

Przyczyny występujących wypadków przy pracy rolniczej były identyfikowane i określane przez pracowników Kasy w czasie prowadzenia postępowań powypadkowych. Określano je w oparciu o zeznania poszkodowanych i świadków zdarzenia, ustalenia dokonane w trakcie oględzin miejsc i przedmiotów związanych z wypadkami, stwierdzone metody pracy i stan stosowanych środków technicznych, przy użyciu których dochodziło do wypadków, oraz dokumentację medyczną związaną z udzieleniem pierwszej pomocy lekarskiej i dokumentację uzyskaną od organów ścigania.

Ustalenie przyczyn wypadków stanowiło podstawę do sformułowania zaleceń prewencyjnych dla rolników, dostosowania tematów szkoleń z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym do występujących w danym rejonie zagrożeń, doboru form działań pozaszkoleniowych, wszczęcia postępowań prewencyjnych i regresowych wobec producentów wadliwych środków produkcji.

Przyczyny wypadków były również źródłem informacji o stanie używanych przez rolników maszyn i urządzeń do pracy rolniczej.

Przyczyny chorób zawodowych rolników określano na podstawie dokumentacji medycznej i decyzji Państwowego Inspektora Sanitarnego.

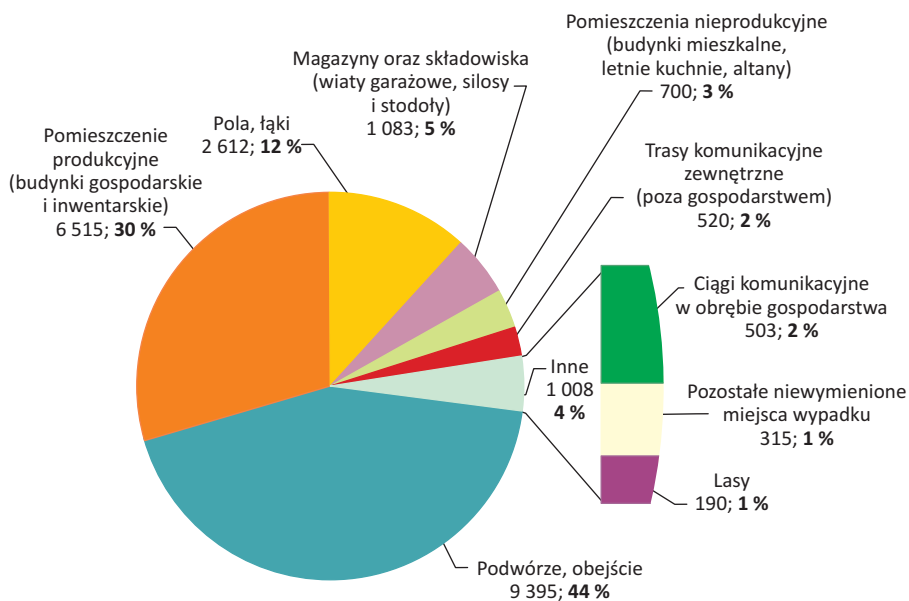
Analiza przyczyn i okoliczności wypadków, w których zakończono postępowanie powypadkowe w okresie 1.01.2012 r. - 31.12.2012 r.

Postępowanie dowodowe prowadzono w sprawie 25 791 wypadków (w tym 1 783 zgłoszonych w poprzednich latach), z których zakończono 24 077 postępowań. Za wypadki przy pracy rolniczej proponowano uznać 21 833 zdarzeń.

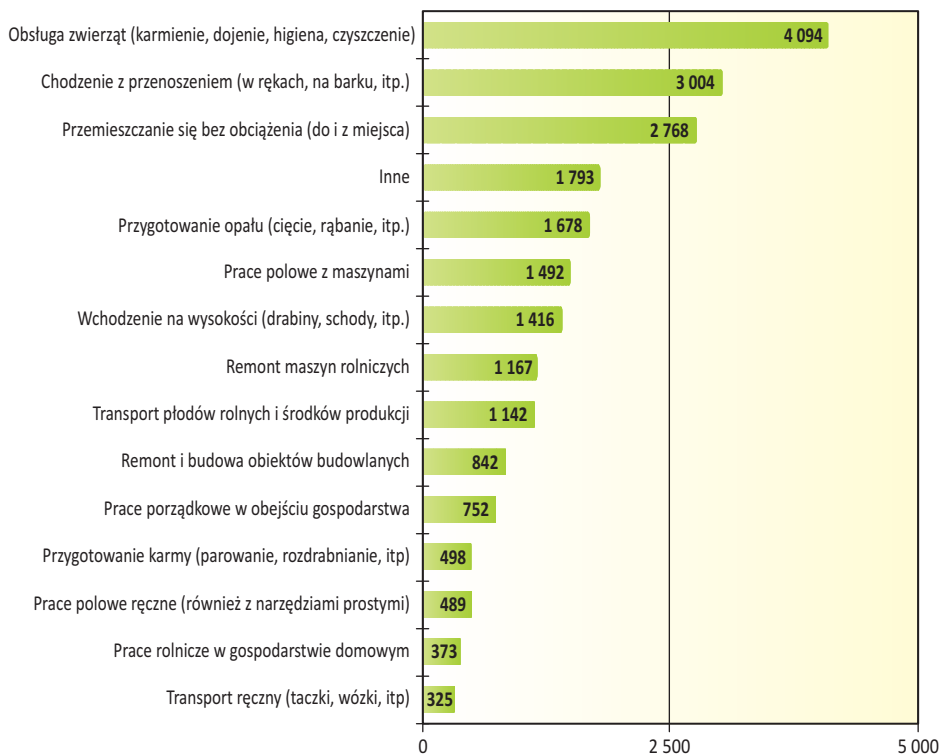
Najczęściej do wypadków dochodziło na podwórzu i w obejściu gospodarstwa (43,0%) oraz w pomieszczeniach produkcyjnych (29,8%), a także podczas prac na polach i łąkach (12%).

Do większości wypadków doszło podczas prac związanych z obsługą zwierząt (18,8%) i przenoszeniem materiałów (13,8%) oraz przemieszczania się po gospodarstwie (12,7%).

Wypadki przy pracy rolniczej w 2012 roku według miejsca zdarzenia

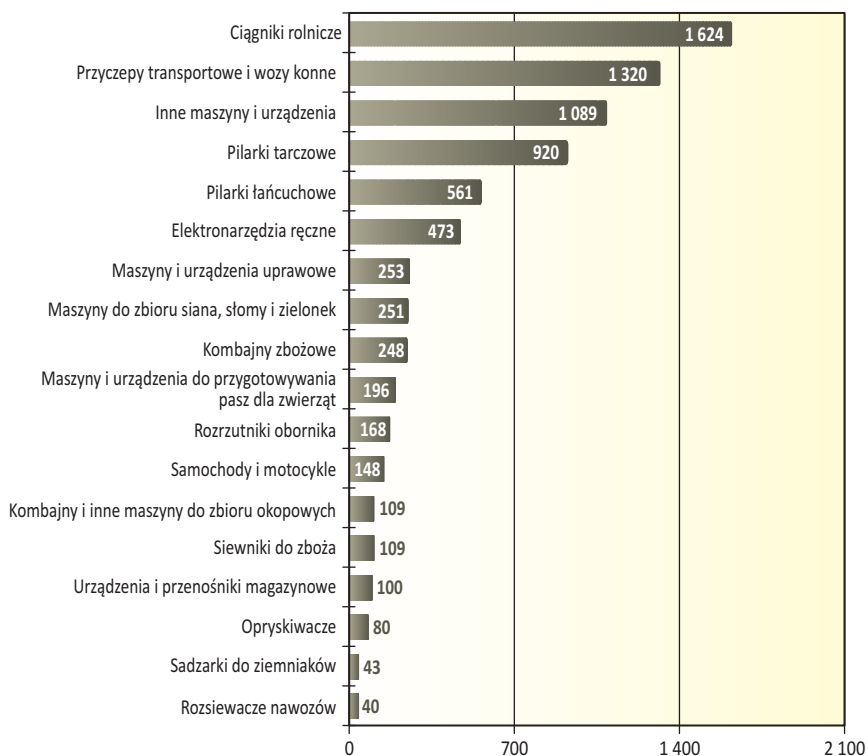

Zestawienie wypadków w 2012 roku według rodzaju wykonywanej pracy

Wypadki z udziałem maszyn i urządzeń stanowiły 35,4%. Najczęściej dochodziło do nich podczas użytkowania ciągników rolniczych (7,4%), przyczep transportowych (6,1%), pilarek tarczowych (4,2%), pilarek łańcuchowych (2,6%).

Wypadki w 2012 roku z udziałem maszyn i urządzeń

Przyczyną większości wypadków były: niewłaściwa organizacja pracy (77%) i niewłaściwy stan maszyn, urządzeń, narzędzi i obiektów budowlanych (13%), w tym:

- niewłaściwa organizacja stanowiska pracy (31%) – zły stan nawierzchni podwórzy i ciągów komunikacyjnych (śliskie, grząskie, nierówne); nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych, nieodpowiednie przejścia i dojścia, niestosowanie drabin i podestów przy pracy na wysokości,
- niewłaściwa obsługa, warunki bytowe i reakcja zwierząt (13,6%) – reakcja zwierząt na nieznane bodźce i otoczenie (ból, strach, hałas, podejście do zwierzęcia bez uprzedzenia głosem, wymuszona pozycja ciała), narowistość i agresja zwierząt i niewłaściwy sposób ich obsługi,
- nieużywanie ochron przez rolnika (11,2%) – brak odpowiedniego obuwia roboczego, nieużywanie środków ochrony indywidualnej,

- wady konstrukcyjne lub niewłaściwe rozwiązania techniczne i ergonomiczne maszyn, narzędzi i urządzeń (6,3%) – brak lub niewłaściwe osłony i zabezpieczenia, nieprawidłowo skonstruowane drabiny (bez zabezpieczeń przed przechyłem i osunięciem, zły rozstaw szczebli itp.).

Przyczyną wielu wypadków był również stan psychofizyczny rolnika, nie zapewniający bezpiecznego wykonywania pracy (stan zdrowia, nadmierny wysiłek fizyczny, przemęczenie i znużenie wykonywaną czynnością, stan po spożyciu alkoholu lub innych środków odurzających albo substancji psychotropowych), a także nieprawidłowe postępowanie rolnika (niewłaściwe tempo pracy i pośpiech, niedostateczna koncentracja na wykonywanej pracy i rażące niedbalstwo).

Zestawienie wypadków według kategorii przyczyn

Lp.	Kategoria przyczyn	Liczba wypadków
I	Niewłaściwy stan maszyn, urządzeń, narzędzi i obiektów budowlanych	2 862 (13,1%)
II	Niewłaściwa organizacja pracy	16 829 (77,1%)
III	Stan psychofizyczny rolnika, nie zapewniający bezpiecznego wykonywania pracy	427 (2,0%)
IV	Nieprawidłowe postępowanie rolnika	1 158 (5,3%)
V	Inne przyczyny	557 (2,6%)
Razem:		21 833 (100,0%)

Najczęstsze przyczyny wypadków w 2012 roku

Lp.	Przyczyna	Liczba	Udział procentowy
1	zły stan nawierzchni podwórzy, ciągów komunikacyjnych (śliskie, grząskie, nierówne)	3 551	16,3
2	brak obuwia roboczego lub nieodpowiednie, wyeksploatowane albo zabrudzone obuwie robocze	1 794	8,2
3	reakcja na nieznanne bodźce i otoczenie (ból, strach, hałas, podejście do zwierzęcia bez uprzedzenia głosem, wymuszona pozycja ciała itp.)	1 453	6,7
4	niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia	1 111	5,1
5	niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi	1 012	4,6
6	nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych, przyczep, wozów itp.	9 10	4,2
7	narowistość, agresja zwierząt	851	3,9
8	wady konstrukcyjne budynków, schodów i stanowisk dla zwierząt, niezabezpieczone otwory zrzutowe i kanały gnojowe	628	2,9
9	nieodpowiednie przejścia i dojścia (niewydzielone lub źle wydzielone oraz nieuprzątnięte ciągi komunikacyjne)	616	2,8
10	brak lub niewłaściwe osłony i zabezpieczenia	573	2,6
11	nieprawidłowo skonstruowane drabiny (brak zabezpieczeń przed przechylem i osunięciem, zły rozstaw szczebli itp.)	502	2,3
12	niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności	434	2,0
13	niewłaściwe tempo pracy, pośpiech	426	2,0
14	niestosowanie drabin, podestów itp. przy pracach na wysokości, schodzeniu z przyczep oraz innych maszyn i urządzeń	388	1,8
15	nieużywanie środków ochrony indywidualnej	385	1,8
16	niewłaściwe zabezpieczenie maszyn, urządzeń i narzędzi podczas postoju i w ruchu	368	1,7
17	nieprawidłowe ułożenie ładunku, brak zabezpieczenia ładunku przed osunięciem i upadkiem ze środka transportu	285	1,3
18	nieodpowiednie rozmieszczenie i składowanie przedmiotów pracy	284	1,3
19	wykonywanie pracy w niepełnej obsadzie osobowej	267	1,2
20	niewłaściwa koordynacja prac zbiorowych	257	1,2
21	nadmierny wysiłek fizyczny, przemęczenie	227	1,0
22	wykonywanie pracy ręcznie zamiast przy użyciu maszyn, urządzeń i innych narzędzi	223	1,0
23	wykonywanie czynności bez usunięcia zagrożenia (np. nie wyłączenie maszyny, nie wyłączenie napięcia)	214	1,0
24	nadmierna eksploatacja (używanie starych i wyeksploatowanych maszyn, narzędzi i urządzeń)	212	1,0
25	wykonywanie pracy niezgodnie z zasadami BHP	211	1,0
26	warunki atmosferyczne	182	0,8
27	zaskoczenie niespodziewanym zdarzeniem	148	0,7
28	inne niewymienione lub nieokreślone nieprawidłowości związane z ogólną organizacją pracy	125	0,6
29	pozostałe	4 196	19,2
OGÓŁEM		21 833	100,0

Przyczyny wypadków w najliczniejszych grupach wypadkowych w 2012 roku

Najczęstsze przyczyny wypadków w grupie „upadek osób”

Lp.	Przyczyna	Liczba	Udział procentowy
1	zły stan nawierzchni podwórzy, ciągów komunikacyjnych (śliskie, grząskie, nierówne)	3 256	30,8
2	brak obuwia roboczego lub nieodpowiednie, wyeksploatowane albo zabrudzone obuwie robocze	1 516	14,3
3	nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych, przyczep, wozów itp.	806	7,6
4	wady konstrukcyjne budynków, schodów i stanowisk dla zwierząt, niezabezpieczone otwory zrzutowe i kanały gnojowe	531	5,0
5	nieodpowiednie przejścia i dojścia (niewydzielone lub źle wydzielone oraz nieuprzątnięte ciągi komunikacyjne)	509	4,8
6	nieprawidłowo skonstruowane drabiny (brak zabezpieczeń przed przechyłem i osunięciem, zły rozstaw szczebli)	493	4,7
7	niestosowanie drabin, podestów itp. przy pracach na wysokości, schodzeniu z przyczep oraz innych maszyn i urządzeń	350	3,3
8	niewłaściwe tempo pracy, pośpiech	269	2,5
9	niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności	244	2,3
10	nieprawidłowe ułożenie ładunku, brak zabezpieczenia ładunku przed osunięciem i upadkiem ze środka transportu	189	1,8
11	reakcja na nieznanne bodźce i otoczenie (ból, strach, hałas, podejście do zwierzęcia bez uprzedzenia głosem, wymuszona pozycja ciała)	180	1,7
12	nieodpowiednie rozmieszczenie i składowanie przedmiotów pracy	112	1,1
13	niewłaściwe usytuowanie urządzeń na stanowisku pracy	101	1,0
14	zły stan techniczny budynków, spowodowany brakiem lub niewłaściwą konserwacją, brakiem remontów itp.	94	0,9
15	warunki atmosferyczne	88	0,8
16	pozostałe	1 839	17,4
OGÓLEM:		10 577	100,0

Najczęstsze przyczyny wypadków w grupie „pochwycenie i uderzenie przez ruchome części maszyn i urządzeń”

Lp.	Przyczyna	Liczba	Udział procentowy
1	niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia	524	19,7
2	brak lub niewłaściwe osłony i zabezpieczenia	425	15,9
3	niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi	352	13,2
4	wykonywanie czynności bez usunięcia zagrożenia (np. nie wyłączenia maszyny lub napięcia)	150	5,6
5	rażące niedbalstwo	73	2,7
6	wykonywanie pracy niezgodnie z zasadami BHP	69	2,6
7	nieużywanie środków ochrony indywidualnej	65	2,4
8	niewłaściwe zabezpieczenie maszyn i urządzeń podczas postoju i w ruchu	63	2,4
9	nieużywanie urządzeń zabezpieczających	53	2,0
10	niewłaściwa koordynacja prac zbiorowych	45	1,7
11	nadmierna eksploatacja (używanie starych i wyeksploatowanych maszyn, narzędzi oraz urządzeń)	42	1,6
12	użytkowanie niezgodne z instrukcją obsługi i przeznaczeniem	38	1,4
13	niewłaściwe usytuowanie urządzeń na stanowisku pracy	38	1,4
14	zły stan nawierzchni podwórzy, ciągów komunikacyjnych (śliskie, grząskie, nierówne)	37	1,4
15	brak obuwia roboczego lub nieodpowiednie	36	1,4
16	wady konstrukcyjne maszyn, urządzeń i narzędzi	35	1,3
17	nieodpowiednie rozmieszczenie i składowanie przedmiotów pracy	33	1,2
18	brak środków ochrony indywidualnej	30	1,1
19	niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności	27	1,0
20	pozostałe	530	19,9
OGÓLEM:		2 668	100,0

Najczęstsze przyczyny wypadków w grupie „uderzenie, przygniecenie i pogryzienie przez zwierzęta”

Lp.	Przyczyna	Liczba	Udział procentowy
1	reakcja na nieznanne bodźce i otoczenie (podejście do zwierzęcia bez uprzedniego uprzedzenia, ból, strach, hałas, wymuszona pozycja ciała itp.)	1 217	45,7
2	narowistość, agresja zwierząt	753	28,3
3	niewłaściwy sposób obsługi	208	7,8
4	reakcja na niewłaściwe warunki bytowania (nadmierne zagęszczenie, brak dostępu do paszy, wody i wybiegów)	166	6,2
5	niedostosowanie do rodzaju prowadzonej produkcji i stosowanej technologii produkcji (ciasnota, brak korytarzy paszowych itp.)	63	2,4
6	nieprawidłowe metody poskramiania	53	2,0
7	inne nieprawidłowości w obsłudze zwierząt	46	1,7
8	wady konstrukcyjne budynków, schodów i stanowisk dla zwierząt, niezabezpieczone otwory zrzutowe i kanały gnojowe	34	1,3
9	pozostałe	159	6,0
OGÓLEM:		2 665	100,0

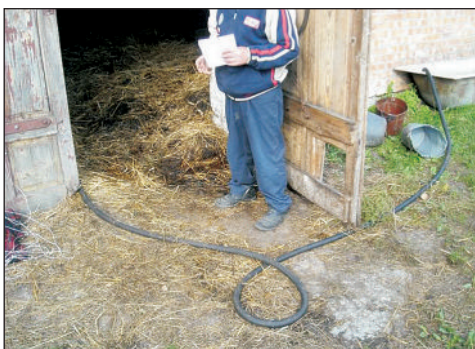
Zagrożenia wypadkowe w gospodarstwach rolnych

(dokumentacja zdjęciowa wykonana podczas oględzin miejsca i przedmiotów związanych z wypadkiem)

Nieutwardzone i nieodwodnione podwórze w czasie opadów deszczu staje się śliskie i grząskie. Na takiej nawierzchni dochodziło do upadków skutkujących potłuczeniami i złamaniami kończyn.

(w trakcie przenoszenia wiader z wodą rolnik upadł na śliskim podwórzu i złamał rękę)

Nierówne ciągi komunikacyjne, zanieczyszczone słomą i różnymi przedmiotami spowodowały potknięcia i upadki w czasie przemieszczania się w obejściu gospodarstwa.

(rolnik potknął się o przewód, którym doprowadzana była woda do pojenia zwierząt i upadł przed wejściem do obory)

Nie wszystkie „racjonalizatorskie” rozwiązania stosowane przez rolników gwarantowały im bezpieczną pracę. Brak schodów i podjazdów, zastąpienie ich niestabilnymi kładkami powodowały utratę równowagi i upadek osób.

(rolnik doznał urazu kręgosłupa podczas wywożenia po nierównej kładce obornika taczka)

Bałagan w budynkach inwentarskich (porozrzucone narzędzia i materiały) utrudniał sprawne wykonywanie pracy, był również przyczyną upadków podczas przemieszczania się.

(rolnik udał się do garażu po klucze, upadł bo zaczepił nogą o porozrzucone deski)

Nieuprzątnięte i zanieczyszczone pomiotem ptasim ciągi komunikacyjne były przyczyną potknięć i upadków rolników w obejściu gospodarstwa.

(rolniczka podczas przechodzenia ze stodoły do obory poślizgnęła się na ptasich odchodach, upadła i złamała rękę)

Zaśnieżone i oblodzone podwórkó w okresie zimowym zamieniało się w ślizgawkę, a przechodzenie między budynkami kończyło się upadkami i złamaniem kończyn.

(rolnik upadł w trakcie przechodzenia przez oblodzone podwórkó)

Nieutwardzone, rozjeżdżone przez ciągniki i maszyny rolnicze podwórkó po opadach śniegu było niebezpieczne. Podczas chodzenia po nim doszło u wielu osób do skręcenia stawów skokowych lub zwichnięcia nóg oraz upadków szczególnie niebezpiecznych, gdy rolnicy mieli zajęte ręce przenoszonymi przedmiotami.

(rolnik przynosił przed sobą bele słomy, potknął się o koleinę, upadł i doznał urazu stawu skokowego)

Niezabezpieczone otwory zrzutowe na strychach i poddaszach budynków inwentarskich były przyczyną groźnych upadków z wysokości.

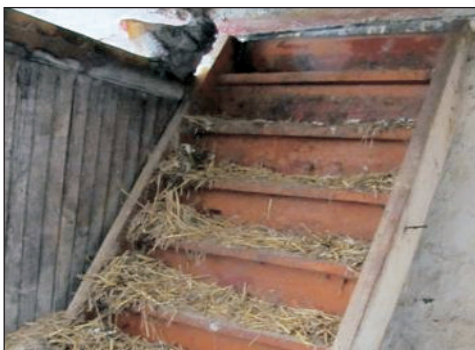
(w trakcie zrzucania słomy z poddasza obory na korytarz paszowy rolnik stracił równowagę i spadł na betonową posadzkę przez niezabezpieczony otwór zrzutowy)

Zły stan techniczny schodów (brak konserwacji i remontów) przyczynił się do wielu upadków rolników szczególnie po zmierzchu.

(podczas schodzenia po „ruchomych” schodach rolniczka straciła równowagę i upadła)

Nieprawidłowo skonstruowane (strome, o zbyt krótkich stopnicach, bez barierki i poręczy) i zanieczyszczone schody, były przyczyną upadków podczas wchodzenia do piwnicy na strychy.

(rolniczka, wchodząc na strych, poślizgnęła się na słomie i ptasich odchodach, spadła ze schodów i złamała rękę)

Niezabezpieczone kanały gnojowe utrudniały zadawanie karmy i powodowały upadki osób podczas obsługi zwierząt.

(w trakcie zadawania świniom karmy rolniczka wpadła nogą do niezabezpieczonego kanału gnojowego i skrzyła ją w stawie skokowym)

Progi w otworach drzwiowych były przyczyną potknięć i upadków rolników podczas ich wchodzenia do budynków gospodarskich i wychodzenia z nich.

(wchodząc do obory rolnik przynosił przed sobą worek z paszą, zaczepił o próg i upadł)

Nieodpowiednio skonstruowane drabiny (brak zabezpieczeń przed przechyłem i osunięciem), nieprawidłowo ustawione (pod niewłaściwym kątem nachylenia, na miękkim i niestabilnym podłożu) były przyczyną upadków podczas zbierania owoców, ścinania oraz prześwietlania drzew.

(w czasie zrywania jabłek rolnik sięgnął po owoce, nastąpił przechył drabiny i upadek)

Stosowanie nieodpowiednich drabin, nieprawidłowy sposób schodzenia (tyłem do drabiny) w nieodpowiednim obuwiu był powodem groźnych, kończących się wielonarządowymi urazami wypadków.

(podczas schodzenia w kłapkach z poddasza tyłem do drabiny, rolnik spadł na betonową posadzkę, łamiąc nogę)

Brak zabezpieczeń przed upadkiem w czasie prac remontowych lub budowlanych wykonywanych na podestach lub rusztowaniach kończył się groźnymi upadkami z wysokości.

(w trakcie remontu stodoły rolnik spadł z rusztowania i złamał kręgosłup)

Przebywanie podczas transportu słomy lub siana na przyczepie kończyło się upadkami pod koła pojazdu.

(po najechnaniu kołem na kamień rolnik spadł z bel siana pod koło przyczepy, co skończyło się urazem nóg i miednicy)

Używanie podczas wchodzenia na poddasza budynków starych wyeksploatowanych drabin z powyłamywanymi szczeblami, bez zabezpieczeń przed przechylem, ustawionych bezpośrednio na miękkim podłożu, kończyło się upadkami.

(rolnik spadł z drabiny, gdy podczas wchodzenia zламаł się szczebel)

Brak barierek, nieprawidłowa wysokość stopnicy i niedostateczne oświetlenie podczas schodzenia po schodach do piwnic i suteryn spowodowało upadki.

(rolniczka spadła z nieoświetlonych, oblodzonych schodów)

Zabrudzone obornikiem i błotem obuwie było powodem poślizgnięć i upadków podczas przemieszczania się po obejściu gospodarstwa.

(rolnik wskutek poślizgnięcia upadł na chodniku w oborze)

Stosowanie do pracy w gospodarstwie rolnym niezależnie od rodzaju wykonywanej czynności „uniwersalnych” butów spowodowało liczne upadki rolników. Brak odpowiedniego obuwia był przyczyną rozległych obrażeń stóp po upadku na nie ciężkich przedmiotów lub po zetknięciu z ostrymi narzędziami.

(rolniczka upadła biegnąc w klapkach za uciekającą krową)

Używanie zniszczonego obuwia nie tylko nie zapewniało komfortu pracy właścicielowi, było również przyczyną zwichnięć i skręceń nóg podczas wykonywania zwykłych czynności rolniczych.

(w trakcie pielenia buraków rolniczka pracowała w starych butach, nie gwarantujących usztywnienia kostki, doznała skręcenia nogi w stawie skokowym)

Niewłaściwe składowanie materiałów powodowało ich osunięcia i liczne urazy ciała.

(rolniczka wkładała na przyczepkę cegły, podczas gdy brała kolejne nastąpiło osunięcie przyzmy na nogi kobiety)

Brak znajomości zasad bezpiecznej obsługi pilarki łańcuchowej, niewłaściwa koordynacja pracy zbiorowej albo przebywanie w niedozwolonym miejscu doprowadziło do groźnych przygwień obalanymi drzewami, często ze skutkiem śmiertelnym.

(w trakcie wycinania drzew rolnik został przygwieńiony przez opadający konar)

Wykonywanie pracy niewspółmiernej do możliwości człowieka (praca w niepełnej obsadzie osobowej lub ręcznie zamiast przy użyciu maszyn i urządzeń) powodowało m.in. różne nagłe zachorowania (zawały mięśnia sercowego, wylewy, przepukliny i choroby układu ruchu).

(podczas przesuwania balotu słomy za pomocą deski rolnik doznał urazu kręgosłupa)

Nieprawidłowy rozładunek lub wykonywanie pracy w pojedynkę podczas zdejmowania materiałów z przyczepy i wozów transportowych spowodowało potłuczenia i inne obrażenia ciała.

(podczas zdejmowania z przyczepy okrągłaków nastąpiło osunięcie ładunku, a spadające drewno uderzyło rolnika w głowę)

Brak stabilnej podpory, nieznanomość instrukcji obsługi w zakresie bezpiecznego agregowania maszyny z ciągnikiem skutkowało przygnieceniami i urazami kończyn.

(w czasie agregowania ciągnika z rozrzutnikiem obornika doszło do upadku zaczepu na stopę rolnika)

Nieumiejętne otwieranie burt przyczep i maszyn było przyczyną urazów barków i rąk.

(podczas rozkładania kombajnu ziemniaczanego doszło do przygniecenia ręki rolnika)

Pozostawienie bez odpowiedniego zabezpieczenia ostrych narzędzi lub maszyn w pobliżu ciągów komunikacyjnych spowodowało wiele urazów (ran) u zwierząt i ludzi.

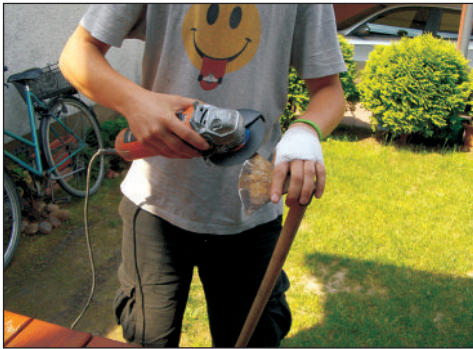

(w czasie przepędzania bydła rolniczka upadła na zdemontowane stare okna leżące na środku podwórza i zraniła się w udo)

**Bałagan w obejściu gospodarstwa,
porozrzucone materiały i ostre narzędzia,
powodują potknięcia, upadki i skaleczenia.**

*(idąc do obory, rolniczka zahaczyła
o porozrzucone na podwórzu blachy
i rozcięła podudzie)*

**Niewłaściwe posługiwanie się szlifierką kątową
u wielu rolników doprowadziło do
niebezpiecznych ran ciętych kończyn.**

*(rolnik przeciął ścięgna ręki podczas ostrzenia
motyczki szlifierką)*

**Brak stabilnego pieńka i przytrzymywanie ręką
rozluźnianych kłoców drewna były przyczyną
amputacji palców dłoni.**

*(podczas rąbania drewna na opał rolnik stracił
palec u ręki)*

**Niestosowanie środków ochrony rąk (rękawic)
i niewłaściwy sposób trzymania noży
spowodowały okaleczenia kończyn.**

*(rolniczka w trakcie przecinania nożem sznurka
skaleczyła dłoń)*

Użytkowanie starych wyeksploatowanych ciągników i maszyn rolniczych z niesprawnymi hamulcami było przyczyną wypadków podczas prac polowych. W trakcie zjeżdżania z wzniesień dochodziło do wywrotek i przygniecenia rolników (głównie w terenach wyżynnych i górskich).

(w trakcie zjeżdżania ze stromej, śliskiej drogi polnej ciągnik nabrał rozpędu, rolnik stracił nad nim panowanie wskutek czego maszyna wypadła z drogi, przewróciła się i przygniotła rolnika)

Niedostosowanie prędkości jazdy do panujących na drodze warunków i wymuszanie pierwszeństwa przejazdu przez rolników lub innych użytkowników było przyczyną wypadków drogowych, często z tragicznym skutkiem.

(rolnik jechał samochodem osobowym do lekarza weterynarii po leki dla zwierząt, w czasie wyprzedzania stracił panowanie nad pojazdem i uderzył w przydrożne drzewo)

Brak osłon ruchomych części maszyn i urządzeń, oraz dokonywanie regulacji i napraw przy włączonym napędzie w luźnych niedopasowanych ubraniach, były przyczyną pochwyceń przez ruchome części maszyn i urządzeń skutkujących niebezpiecznymi urazami.

(rolnik został pochwycony przez WOM za ubranie podczas sprawdzania pracy rozrzutnika obornika przy włączonym napędzie)

Przegarnianie sadzeniaków i nasion ręką zamiast specjalną łopatką i przebywanie na nieprzystosowanych do tego celu sadzarkach i siewnikach było powodem okaleczeń dłoni rolników.

(rolniczka straciła dwa palce podczas sadzenia, gdy strącała nadmiar ziemniaków z aparatów podających)

Bałagan wokół pilarek tarczowych, ich niewłaściwa konstrukcja i zły stan techniczny powodowały potknięcia i upadki rolników na niezabezpieczone tarcze piły.

(podczas przecinania okrągłaków na pilarnie tarczowej rolnik potknął się na kawałku drewna i doznał amputacji palców)

Brak osłon piły tarczowej i urządzenia podającego drewno do cięcia spowodowały amputację palców i dłoni rolników.

(do amputacji palców dłoni doszło podczas przecinania drewna na pile tarczowej)

Użytkowanie starych wyeksploatowanych urządzeń i narzędzi, w wielu przypadkach niezgodnie z ich przeznaczeniem, powoduje groźne urazy.

(podczas przecinania szlifierką kątową metalowej belki nastąpiło rozerwanie tarczy i uderzenie w twarz rolnika)

Nie każde usprawnienie pracy uwzględnia elementy bezpieczeństwa. Własnoręcznie skonstruowany napęd do zwykłej maszynki do mięsa ułatwia pracę, konstrukcja urządzenia nie zabezpiecza jednak przed pochwytnieniem dłoni i wymaga popychacza.

(dłoń rolniczki została okaleczona w trakcie mielenia mięsa tradycyjną maszynką z zamontowanym elektrycznym napędem)

Przypinanie zwierząt łańcuchami do żłobów wymusza bezpośredni kontakt z nimi, co kończy się przygnieciem rąk lub uderzeniem.

(w trakcie przypinania krowy do żłobu zwierzę uderzyło rolnika rogiem w oko)

Brak korytarzy paszowych wymusza wchodzenie rolnika pomiędzy zwierzęta podczas zadawania karmy, w wielu przypadkach kończyło się to jego przygnieciem lub nadeptaniem.

(podczas oczyszczania żłobów z resztek karmy krowa nadeptnęła na nogę rolniczki)

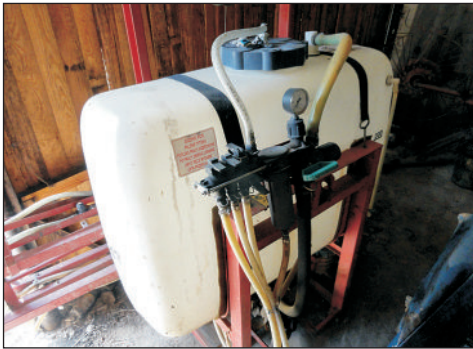
Obsługa buhajów jest szczególnie niebezpieczna. Powinny ją wykonywać osoby zdrowe i silne, znające zachowania zwierząt. Brak kółka nosowego, słaby łańcuch uniemożliwiają poskromienie zwierzęcia i stanowią zagrożenie dla życia osób obsługujących.

(podczas przepędzania buhaja z pastwiska do obory rozjuszone zwierzę stratowało rolnika)

Tradycyjna hodowla bydła, m.in. przepędzanie na pastwisko na łańcuchu bywa przyczyną wypadków rolników. Spłoszone zwierzęta powodują upadki osób oraz urazy ich kończyn wskutek oplątania łańcuchem.

(rolnik doznał okaleczenia dłoni łańcuchem, na którym prowadził krowę, gdy zwierzę zostało spłoszone przez szerszenia)

Brak środków ochrony osobistej i niewłaściwy sposób postępowania z pestycydami (nieprzestrzeganie instrukcji obsługi i stosowania środków ochrony roślin) spowodowały zatrucia organizmu człowieka.

(podczas prac porządkowych w suterenie domu rolniczka zatrula się oparami środka do udrażniania kanalizacji)

Użytkowanie niesprawnych maszyn i nieumiejętna ich obsługa prowadziły do poparzeń cieczą chłodniczą i olejami z popękanych przewodów i zbiorników.

(w trakcie pracy ciągnikiem rolnik chciał sprawdzić stan płynu chłodniczego, gdy odkręcał korek nastąpił wybuch, który spowodował rozległe poparzenia twarzy)

Użytkowanie zużytych środków produkcji, bałagan w otoczeniu urządzeń grzewczych były przyczyną poparzeń ciała.

(podczas wylewania wody z parnika rolniczka poparzyła dłonie)

Nieumiejętne wykonywanie napraw i konserwacji maszynach rolniczych spowodowało wypadki obsługujących je osób.

(podczas odłączania akumulatora od prostownika, wskutek nieodgazowania akumulatora nastąpiło rozerwanie obudowy i poparzenie twarzy rolnika)

Niestosowanie ochron osobistych podczas pracy z niebezpiecznymi substancjami spowodowało oparzenia ciała.

(w czasie białkowania ścian obory odprysk mlecza wapiennego uszkodził rolnikowi oko)

Brak urządzeń wspomagających do transportu wewnątrz budynków gospodarskich i konieczność przenoszenia ciężkich ładunków doprowadziły do wielu urazów układu ruchu i przepuklin.

(podczas przenoszenia na plecach worka z ziarnem pszenicy rolnik poczuł silny ból kręgosłupa)

Brak w gospodarstwach okresowych przeglądów i modernizowania instalacji elektrycznych oraz ich prowizoryczne naprawy prowadzą do porażień prądem i pożarów.

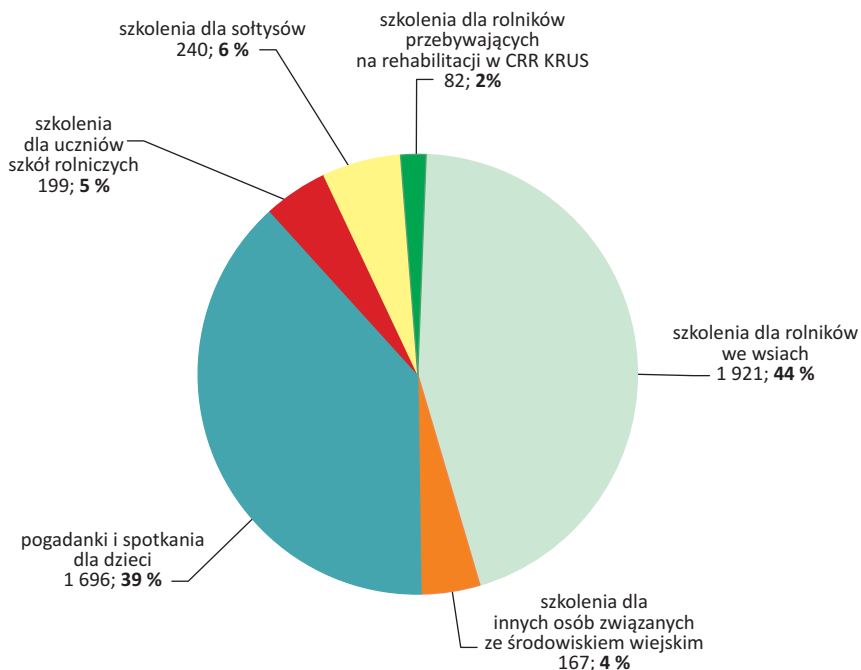
(w wyniku zwarcia w instalacji elektrycznej doszło do pożaru, rolnik ratując inwentarz uległ zatruciu tlenkiem węgla i poparzył twarz i dłonie)

3. Dobrowolne, nieodpłatne szkolenie i instruktaż dla ubezpieczonych rolników i członków ich rodzin na temat zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym

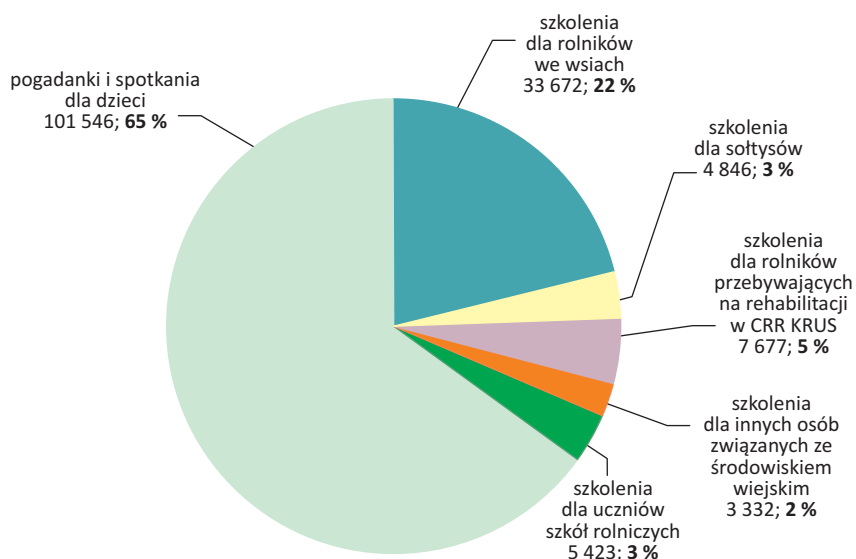
Oddziały Regionalne i Placówki Terenowe KRUS organizowały szkolenia z zakresu wiedzy o bhp w gospodarstwie rolnym oraz spotkania i pogadanki na temat zagrożeń podczas pomagania przy pracy i zabawy dzieci w gospodarstwie rolnym. Przeprowadzono ich ogółem 4 305 z udziałem prawie 156,5 tys. rolników i ich dzieci oraz osób związanych ze środowiskiem wiejskim. Odbyło się o 163 (3,4%) szkoleń mniej niż w 2011 roku, jednak o 383 (9,8%) więcej niż w 2008 roku, a uczestniczyło w nich ponad 3 tys. (2,0%) osób więcej niż w 2011 roku i o 17,7 tys. (12,8%) więcej niż w 2008 roku.

Przeprowadzono 2 609 szkoleń z zakresu bhp dla prawie 55 tys. rolników, sołtysów, uczniów szkół rolniczych i innych osób mieszkających na wsi (np. nauczycieli szkół wiejskich) i 1 696 spotkań i pogadek dla prawie 101,5 tys. uczniów szkół podstawowych i gimnazjów oraz dzieci wiejskich przebywających na półkoloniach, koloniach, turnusach rehabilitacyjnych i innych formach wypoczynku podczas wakacji i ferii.

Szkolenia, spotkania i pogadanki z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym, przeprowadzone przez Oddziały Regionalne KRUS w 2012 roku

Uczestnicy szkoleń, spotkań i pogadanek z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym w 2012 roku

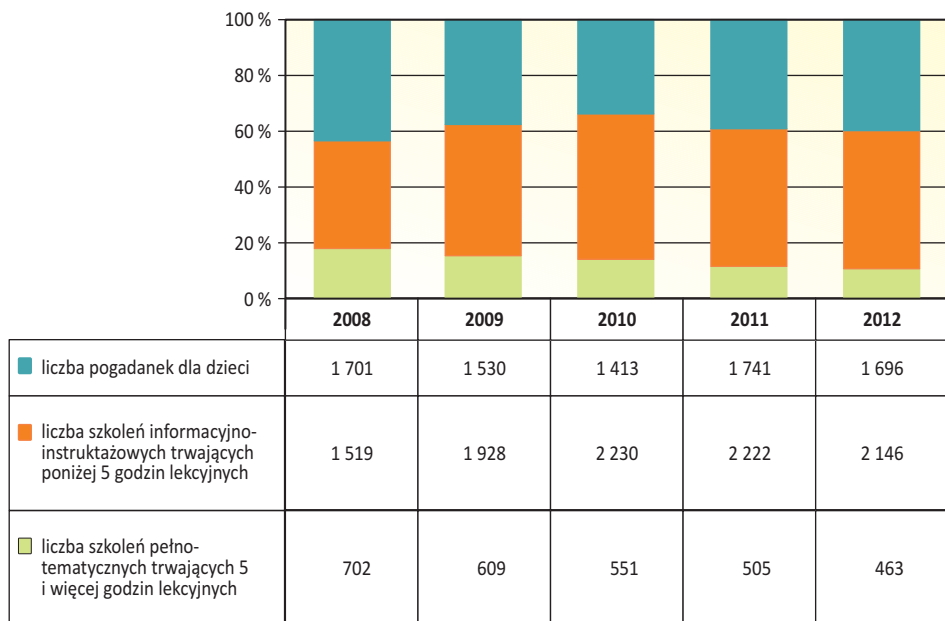
Szkolenia z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym w 2012 roku – według grup odbiorców

OR KRUS	Szkolenia dla rolników		Szkolenia dla sołtysów		Szkolenia dla innych osób związanych ze środowiskiem wiejskim		Szkolenia dla uczniów szkół rolniczych		Pogadanki dla uczniów szkół podstawowych		Pogadanki dla uczniów gimnazjów		Inne szkolenia i pogadanki dla dzieci, np. podczas wakacji	
	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników
Razem	2 003	41 349	240	4 846	167	3 332	199	5 423	1 129	70 383	333	18 629	232	12 534

Szkolenia przeprowadzono dla rolników i członków ich rodzin z około 7,2 tys. wsi, tj. z 18% sołectw w kraju. Ogółem we wszystkich szkoleniach uczestniczyło prawie 6 tys. sołtysów.

Program szkoleń dostosowywano do odbiorców, profilu produkcji w rejonie, istniejących zagrożeń wypadkowych rozpoznawanych w wyniku analizy przyczyn i okoliczności wypadków zgłoszonych do KRUS, a także przeglądów i wizytacji gospodarstw.

Struktura szkoleń przeprowadzonych przez Oddziały Regionalne KRUS w latach 2008-2012

Podczas szkoleń z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym omawiano tematy wybrane z programu szkoleń, takie jak:

- informacja o KRUS i podstawowe zagadnienia związane z ubezpieczeniem społecznym rolników;
- zagrożenia zdrowia i życia rolników;
- zasady bezpiecznej pracy z maszynami i urządzeniami rolniczymi;
- zasady bezpiecznej pracy przy obsłudze zwierząt;
- bezpieczeństwo w transporcie rolniczym;
- bezpieczeństwo w pracy na wysokości, w zagłębieniach i zbiornikach;
- zasady bezpiecznej pracy ze środkami chemicznymi;
- bezpieczne użytkowanie instalacji i urządzeń elektrycznych;
- udzielanie pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach.

Tematem wiodącym wszystkich szkoleń i spotkań były przyczyny, skutki i sposoby zapobiegania upadkom osób: z wysokości (upadki z drabin, schodów, otworów zrzutowych, ciągników, maszyn i środków transportu), na powierzchni płaskiej (potknięcia podczas przechodzenia przez podwórze i w pomieszczeniach inwentarsko-gospodarczych oraz poślizgnięciach na mokrej i śliskiej nawierzchni lub nierównym podłożu). Zalecano rolnikom m.in. dbanie o ład i porządek w obejściu

gospodarstwa, zabezpieczanie ciągów komunikacyjnych przed poślizgnięciem i potknięciem, stosowanie odpowiedniego obuwia roboczego, prezentowano prawidłowo wykonane drabiny z zabezpieczeniami przed przewróceniem, sposoby zabezpieczenia otworów zrzutowych oraz schodów. Omawiano zasady bezpiecznego wysiadania z ciągników i maszyn, transportu oraz pracy na przyczepach i kombajnach, a także zagadnienia związane z pochwyeniem, uderzeniem przez ruchome części maszyn i urządzeń. Upowszechniano wyroby zwiększające bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym i posiadające Znak Bezpieczeństwa KRUS, stosowanie ochron osobistych, elementów odblaskowych podczas pracy oraz różnego typu zabezpieczeń przed upadkiem i pochwyeniem.

Tematykę szkoleń rozszerzano również o najczęściej występujące zagrożenia na danym terenie, m.in. związane z obsługą zwierząt gospodarskich, z ryzykiem zarażenia się chorobami odzwierzęcymi, stosowaniem środków ochrony roślin, szkodliwym oddziaływaniem azbestu na organizm ludzki czy zagrożeniami w czasie wzmózonych prac polowych. W województwie podlaskim poruszano np. problemy bezpiecznej obsługi bydła mlecznego (karmienie, dojenie), użytkowania maszyn i urządzeń do zbioru paszy dla bydła, transportu zwierząt oraz płodów rolnych, a także zapobieganie chorobom przenoszonym przez kleszcze.

Podczas szkoleń prezentowano filmy: *Zadbaj o zdrowie i bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym*, *Czy tak musiało być*, *Nie tylko plony potrzebują ochrony* (film PSOR), *Dobre praktyki związane z chowem i bezpieczną obsługą zwierząt gospodarskich*, *Rodzina Porązków* i *Bezpieczeństwo dzieci na wsi* (film PIP). Na terenie działania OR w Białymstoku wyświetlano filmy instruktażowe *Zapobieganie upadkom*, *Zapobieganie pochwyeniom przez ruchome części maszyn i urządzeń*, *Zapobieganie wypadkom związanym z obsługą zwierząt* oraz krótkie spoty na ten sam temat, które zrealizowano w ramach upowszechniania dobrych praktyk w zakresie bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach rolnych w przedsięwzięciu „Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich w aspekcie społecznym”.

Wykorzystywano prezentacje multimedialne, zdjęcia z wypadków, plansze, plakaty, banery wskazujące rozwiązania, które mogą uchronić przed upadkiem osób, sposoby eliminacji zagrożeń występujących przy pracy z maszynami i urządzeniami rolniczymi, rozwiązania poprawiające warunki bytowania zwierząt w gospodarstwie rolnym.

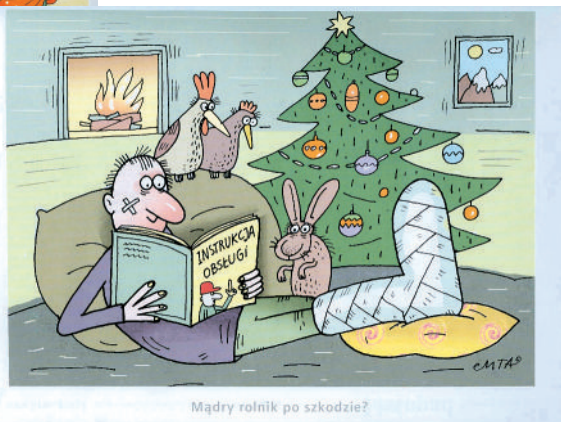

OR w Białymstoku. Banery wykorzystywane podczas działań prewencyjnych

Upowszechniano wśród uczestników *Zasady ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym* (broшуra) i przekazywano kalendarze prewencyjne na 2013 rok, poradniki i broшуry dla rolników z serii „*Dobre praktyki bhp*”, broшуry KRUS – *Bezpieczna praca na wysokości w wykopach i zbiornikach w gospodarstwie rolnym*, *Upadek to nie przypadek*, ulotki prewencyjne oraz inne materiały popularyzatorskie. Organizowano pokazy bezpiecznej obsługi pilarek łańcuchowych, pokazy odzieży roboczej i zestawu do prac ze środkami ochrony roślin „*SECURA 2000 PEST*”, pokazy pierwszej pomocy przedmedycznej z udziałem ratowników Ochotniczej Straży Pożarnej.

Wydawnictwa dla rolników z serii „Upadek to nie przypadek”

www.krus.gov.pl

2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Kalendarz prewencyjny dla rolników na 2013 rok wydany w nakładzie 130 tys. egzemplarzy

Na zakończenie szkoleń prowadzono konkursy wiedzy o bhp w gospodarstwie rolnym. Rolnicy otrzymywali ochrony osobiste (rękawice ochronne, okulary ochronne, półmaski i maseczki przeciwpylowe), materiały odblaskowe (kamizelki, torby, opaski) i inne rzeczowe nagrody, których stosowanie zwiększa bezpieczeństwo pracy w gospodarstwach rolnych.

Podczas spotkań, pogadarek, lekcji wyjazdowych dzieci do gospodarstw rolnych, szkoleń dla rodziców i nauczycieli popularyzowano wykaz prac i czynności szczególnie niebezpiecznych, których nie należy powierzać dzieciom do lat 15 w gospodarstwie rolnym oraz zwracano uwagę na zagrożenia wypadkowe dzieci podczas pracy i zabawy w środowisku wiejskim. Wręczano kolorowe wydawnictwa: *Jak bezpiecznie pomagać rodzicom w gospodarstwie rolnym* i *Dozwolone od lat 16-stu*, zakładki do książek – *Dozwolone tylko dla dorosłych*, *Super zabawa to bezpieczna zabawa* oraz elementy odblaskowe. Najmłodszym wyświetlano film *Rodzina Porażków*, a młodzieży prezentacje multimedialne.

Szkolenia z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym w 2012 roku

OR w Warszawie
– szkolenie rolników
w Wiązowej

OR we Wrocławiu
– szkolenie rolników
w Świerzawie

OR w Częstochowie
– szkolenie rolników
w Kruszynie

OR w Olsztynie
– szkolenie rolników
w Gietrzwałdzie

OR w Poznaniu
– szkolenie rolniczek z KGW
w Górznej

OR w Bydgoszczy
– szkolenie sołtysów
w Rogowie

OR w Białymstoku – szkolenie rolników z Kolomyi połączone z pokazem udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej oraz pokazem ubrania i ochron osobistych

OR w Białymstoku – pokaz środków ochrony osobistej na szkoleniu dla rolników w Hornowie

OR w Białymstoku – szkolenie rolników z powiatu zambrowskiego zorganizowane przez ZCCNMR

OR w Warszawie – szkolenie uczestników turnusu rehabilitacyjnego w OSR KRUS w Teresinie

**Szkolenia z zakresu wiedzy o bhp w gospodarstwie rolnym
oraz spotkania i pogadanki na temat zagrożeń podczas pomagania
przy pracy i zabawy dzieci w gospodarstwie rolnym w 2012 roku**

OR w Poznaniu
– szkolenie uczniów
z Zasadniczej Szkoły Rolniczej
w Złotowie

OR we Wrocławiu
– szkolenie uczniów
Szkoły Rolniczej
w Bożkowie

OR w Kielcach
– pogadanka
w Gimnazjum w Złotej

OR w Rzeszowie – pogadanka
i projekcja filmu prewencyjnego
dla dzieci w CRR KRUS
w Horyńcu Zdroju

OR w Białymstoku
– szkolenie dzieci
w Szkole Podstawowej
w Juchnowcu Górnym

OR w Lublinie – emisja filmu
Rodzina Porażków podczas
spotkania w Szkole
Podstawowej w Łuckach

OR w Warszawie
– szkolenie uczniów
Szkoły Podstawowej
w Glinkach

OR w Warszawie
– szkolenie uczniów
Szkoły Podstawowej
w Sewerynowie

OR w Poznaniu
– pogadanka
dla dzieci
w Żytowiecku

OR w Poznaniu
– pogadanka
dla dzieci
w Bogdankach

OR w Olsztynie
– szkolenie podczas akcji
„Wakacje z prewencją”
w Działdowie”

OR we Wrocławiu
– szkolenie
w Przedszkolu
w Piotrowicach